

Eindrapportage
Onderzoek Onderwijshuisvesting/14 mei 2009

Opdrachtgever: Rekenkamercommissie
Gemeente Heemstede

Samenstelling
Maarten Groenen
Thierry van der Weide

Referentienummer
940015/20090514Bb01

Inhoud

Inleiding en vraagstelling	3
Leeswijzer	3
Werkwijze	4
Bevindingen	6
Deelvraag 1: Welk beleid ligt in Heemstede aan de onderwijshuisvesting ten grondslag?	6
Deelvraag 2: Sluit het gevoerde beleid aan op de Nederlandse wet- en regelgeving?	10
Deelvraag 3: Zijn de uitgangspunten ten aanzien van het beleid rondom onderwijshuisvesting algemeen aanvaard en modern?	11
Deelvraag 4: Leidt het huidige beleid tot een aanvaardbaar niveau van de huisvesting van scholen? En wordt hierbij efficiënt en effectief met de inzet van middelen omgegaan?	15
Deelvraag 5: Welke maatregelen kunnen de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen vergroten?	16
Deelvraag 6: Is er (on)tevredenheid ten aanzien van onderwijshuisvesting?	16
Conclusies	17
Aanbevelingen	20
Bijlagen	25

Inleiding en vraagstelling

De Rekenkamercommissie van de gemeente Heemstede verricht jaarlijks onderzoek naar de effecten van gemeentelijk beleid. De gemeenteraad heeft de suggestie gedaan om onderzoek te doen naar de onderwijshuisvesting in Heemstede. De Rekenkamercommissie heeft ICSadviseurs gevraagd dit onderzoek uit te voeren.

Het voorliggende onderzoeksrapport van de Rekenkamercommissie betreft dan ook de onderwijshuisvesting in Heemstede. Hiertoe heeft de Rekenkamercommissie aan ICSadviseurs de volgende (hoofd)onderzoeksvraag geformuleerd:

Resulteert de wijze waarop de gemeente Heemstede op dit moment omgaat met de onderwijshuisvesting in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen?

Van deze hoofdvraag zijn de volgende deelvragen afgeleid:

1. Welk beleid ligt er in Heemstede aan de onderwijshuisvesting ten grondslag?
2. Worden daarbij algemeen aanvaarde moderne uitgangspunten gehanteerd en leidt dit tot een aanvaardbaar niveau van huisvesting van de Heemsteedse scholen?
3. Welke maatregelen, waarbij speciaal gedacht wordt aan een Integraal Schoolhuisvestingsplan, kunnen de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen in Heemstede vergroten?
4. Zijn er indicaties te geven voor de mate van (on)tevredenheid bij diverse betrokken partijen?
5. Sluit het gevoerde beleid aan op de Nederlandse wet - en regelgeving?

Doestelling van het onderzoek is:

Een rapport dat een oordeel geeft over de wijze waarop de gemeente Heemstede omgaat met de onderwijshuisvesting en of deze wijze resulteert in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen.

Belangrijk hierbij is ook dat het onderzoek zal leiden tot suggesties en aanbevelingen voor eventueel gewenste aanpassingen van het beleid, het beleidsinstrumentarium en, indien noodzakelijk, de uitvoeringsorganisatie.

Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd. We beginnen met het beschrijven van de bevindingen per deelvraag. Per deelvraag worden telkens eerst de bevindingen op basis van literatuuronderzoek geschetst en vervolgens schetsen we onze bevindingen vanuit de met stakeholders gehouden interviews. Vervolgens formuleren we een conclusie per deelvraag en beantwoorden we de centrale vraagstelling. De deelvraag die oproept tot maatregelen en suggesties voor verbetering(en) beantwoorden wij vooral onder de noemer aanbevelingen.

Werkwijze

De Rekenkamercommissie en ICSadviseurs hebben nauw samengewerkt bij de uitvoering van het onderzoek. Om het onderzoek op de juiste wijze uit te voeren, hebben wij de volgende stappen doorlopen:

1. Startbijeenkomst: overeenstemming over de aanpak, doorlooptijd en verwachtingen, bespreken toetsingskader.
2. Inventarisatie: verzamelen en beoordelen aanwezige documenten.
3. Interviews: een ronde gesprekken met mensen van binnen en buiten de gemeente (in aanwezigheid van minstens één commissielid).
4. Opstellen rapportage: opstellen concept, bespreking en opleveren definitieve rapportage.

Het toetsingskader ziet er als volgt uit:

Deelvraag	Toetsingskader	Actie	Documenten	Interview met:
Welk beleid ligt er in Heemstede aan de onderwijshuisvesting ten grondslag?	Beoordeling ICSadviseurs / richtlijnen onderwijshuisvesting VNG.	- Inventarisatie beleidsstukken - Beoordeling beleidsstukken	Zie bijlage	- Wethouder - Ambtenaren
Sluit het gevoerde beleid aan op de Nederlandse wet - en regelgeving?	Wet en regelgeving omtrent onderwijshuisvesting / huisvesting van maatschappelijke activiteiten	- Beoordelen huisvestings - verordening - Beoordelen procedures m.b.t. aanvragen voorzieningen	Huisvestingsverordening	- Ambtenaren
Zijn de uitgangspunten ten aanzien van het beleid rondom onderwijshuisvesting algemeen aanvaard en modern?	Beoordeling ICSadviseurs	- Beoordeling beleidsstukken.	- o.a. Programma begroting en Programma en overzicht	
Leidt het huidige beleid tot een aanvaardbaar niveau van de huisvesting van scholen?	Beoordeling ICSadviseurs	- Inventarisatie staat van de schoolgebouwen	Zie bijlage	- Wethouder - Ambtenaren
Welke maatregelen kunnen de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen vergroten?	Beoordeling ICSadviseurs	- Beoordelen inzet van middelen ten aanzien van onderwijshuisvesting door de gemeente. - Formuleren maatregelen ter bevordering	- Programmabegroting - Programma en overzicht	- Ambtenaren (financiën).
Is er (on)tevredenheid ten aanzien van onderwijshuisvesting?	Beoordeling stakeholders	Opstellen vragenlijst / enquête .		- Wethouder - Ambtenaren - School- besturen

De overzichten van geraadpleegde literatuur en geïnterviewde personen hebben wij in de bijlagen opgenomen.

Bevindingen

De Rekenkamercommissie en ICSadviseurs hebben met elkaar een toetsingskader opgesteld op basis waarvan de deelvragen getoetst zijn. Dit kader vormt de basis voor dit hoofdstuk over de bevindingen.

In dit hoofdstuk geven wij per deelvraag aan wat onze bevindingen zijn en welke bron hieraan ten grondslag ligt. Hierbij gaan wij zowel in op de onderzochte documenten als de gevoerde gesprekken.

Deelvraag 1: Welk beleid ligt in Heemstede aan de onderwijshuisvesting ten grondslag?

Wij hebben een aantal beleidsdocumenten geanalyseerd. De beoordeling van deze documenten leidt tot de volgende bevindingen:

In het “Collegeprogramma 2006 - 2010” wordt het volgende gemeld ten aanzien van onderwijshuisvesting: “De gemeente ondersteunt het totstandkomen van brede scholen waarin naast onderwijs ook mogelijkheden zijn voor opvang, buitenschoolse activiteiten en wijkvoorzieningen, te beginnen bij de Valkenburgerschool.”

In de notitie “Leerlingenprognose en ruimtebehoefte basisonderwijs 2009 - 2018” staat vermeld dat in de huisvestingsverordening “de uitgangspunten van het gemeentelijk beleid ten aanzien van de huisvesting van scholen voor het primair onderwijs (zijn) opgenomen”. Uit de notitie komt naar voren dat de uitgangspunten van het gemeentelijk beleid conform de modelverordening van de VNG zijn. De (model)huisvestingsverordening wordt door ons getypeerd als een beleidsarm document.

In de nota Heemsteeds lokaal onderwijsbeleid “Onderwijs op Weg” (uit 2002) gaat de gemeente uitgebreid in op de visie en het beleid ten aanzien van onderwijs in de volle breedte met daarbij ook aandacht voor onderwijshuisvesting. Het document is betrekkelijk oud en er wordt verwezen naar een spreidings- en huisvestingsplan, dat we niet hebben kunnen herleiden. In het document worden verder knelpunten, uitgangspunten en aanbevelingen geformuleerd. Tevens wordt in deze nota breder gekeken dan alleen onderwijs en wordt er gesproken over wissellokalen, het gebruik van lokalen voor andere doeleinden dan onderwijs en over opvangvoorzieningen. Over (verdergaande vormen van) de Brede School wordt in 2002 gezegd dat hiertoe op dat moment geen aanleiding lijkt.

Een termijn van zeven jaar voor beleid met een dynamiek als het onderwijs (en de huisvesting daarvan) kwalificeren wij als te lang geleden.

In de notitie “Brede school in Heemstede” uit oktober 2006 wordt de stand van zaken beschreven met betrekking tot de Brede School ontwikkeling voor het basisonderwijs in Heemstede.

De gemeente heeft een enquête gehouden om na te gaan of er volgens de schoolbesturen behoefte is aan het ontwikkelen van Brede Scholen in Heemstede. Uit deze enquête komt naar voren dat scholen of besturen positief tegenover de Brede School ontwikkeling staan en voorkeur geven aan een Brede School met een opvang- en verrijgingsprofiel. In deze notitie wordt verder aangegeven hoe de Brede School ontwikkeling past bij de nieuwe regelgeving (Motie Van Aartsen / Bos) en de ontwikkelingen rondom enkele scholen, de tijdelijke stimuleringsregeling Buurt, Onderwijs en Sport (BOS-regeling) en de vervolgstappen van de gemeente.

De notitie “Stand van zaken en voortgang Brede School in Heemstede” uit januari 2008 is het vervolg op de notitie “Brede School in Heemstede” uit oktober 2006. In de notitie van 2008 worden de ontwikkelingen ten aanzien van de Brede School en buitenschoolse opvang in 2007 en de voortgang Brede Scholen per 2008 - 2009 beschreven. De volgende beleidsuitgangspunten komen naar voren:

- In het raadsbesluit van 28 juni is aangegeven dat het College voornemens is om het deel van de huuropbrengst dat jaarlijks per 2009 resteert na aftrek van de lasten (circa € 17.500,-) in te zetten voor de facilitering van Brede Scholen in Heemstede.
- De Stichting CASCA en Stichting Sportservice zijn in 2006 aangesteld door de gemeente om de verbrede activiteiten (tevens naschools) rondom 3 scholen te bevorderen en daarmee de Brede School-gedachte. Dit verbrede aanbod dient enerzijds te bestaan uit activiteiten rondom (sociaal-) cultureel werk en sport en anderzijds uit activiteiten op het gebied van gezondheidsbevordering / opvoedingsondersteuning.
- Met ingang van het schooljaar 2008 - 2009 wordt de Brede School-gedachte gestimuleerd door aan elk schoolbestuur de mogelijkheid te geven om één school aan te wijzen waarvan de naschoolse activiteiten door de gemeente kunnen worden gesubsidieerd, alsmede de uitvoering (-coördinatie) hiervan.
- De gemeente neemt een regierol ten aanzien van de Brede School ontwikkeling.
- De gemeente hecht er groot belang aan de Brede School ontwikkeling te blijven evalueren en heeft hiertoe de punten beschreven die moeten worden geëvalueerd.

Onze bevinding over deze notitie is dat de Brede School in Heemstede vooral vanuit de activiteiten goed opgepakt wordt. De notitie doet echter geen uitspraken over het gebouwelijke aspect van Brede Scholen.

De gemeente heeft in 2001 met College Hageveld een Overeenkomst tot doordecentralisatie ex artikel 79v Wet op het voortgezet onderwijs voor een periode van 30 jaar gesloten. Deze overeenkomst houdt in dat de gemeente jaarlijks een vergoeding overmaakt aan College Hageveld voor het voorzien in een aantal huisvestingsvoorzieningen. College Hageveld heeft aangegeven niet aan het onderzoek te willen deelnemen. Er zijn verder geen bevindingen over de doordecentralisatie-overeenkomst en de situatie rondom College Hageveld.

Op basis van de gesprekken en contacten met de verschillende betrokkenen hebben wij de volgende bevindingen:

In het interview met de wethouder geeft de wethouder aan dat de gemeente geen specifiek beleid voert met betrekking tot onderwijshuisvesting en/of de vastgoedportefeuille schoolgebouwen.

De strategische visie van de gemeente Heemstede op de onderwijsvastgoedportefeuille bestaat als het ware uit het volgen van het saldo en de hoogte van de reserve onderwijshuisvesting. Vooralsnog blijft de reserve redelijk constant en gaat er evenveel uit als er inkomt. De inkomsten bestaan uit een deel van de uitkering Educatie (subcluster Onderwijshuisvesting) uit het Gemeentefonds.

De wethouder heeft aangegeven dat de ongeormerkte uitkering voor onderwijshuisvesting als geormerkt wordt beschouwd en deze automatisch naar de reserve onderwijshuisvesting toevloeit. Deze reserve onderwijshuisvesting bestaat uit twee onderdelen. Er is een bestemmingsreserve voor kapitaallasten, waarvan de hoogte ongeveer € 1,1 miljoen bedraagt. Bij uitgaven boven de € 50.000 worden de kapitaallasten jaarlijks via deze reserve afgeboekt (over een 25-jarige periode). Daarnaast is er een bestemmingsreserve voor uitkeringen, waarvan de hoogte ongeveer € 550.000 bedraagt. Uitgaven onder de € 50.000 worden eenmalig van deze reserve afgeboekt. Het afgelopen jaar is deze reserve met € 200.000 toegenomen en met € 195.000 afgenomen. De wethouder heeft aangegeven vooral te kijken naar de verandering van de bestemmingsreserve voor kapitaallasten. De gemeente verwacht geen grote investeringen (nieuwbouw / uitbreidingen) te doen (en dus kapitaallasten te verwachten), dit ondanks het feit dat er scholen zijn die boekhoudkundig (nagenoeg volledig) zijn afgeschreven.

Uit de interviews met ambtenaren blijkt dat de gemeente de procedures volgt zoals beschreven in de huisvestingsverordening. Hierbij volgt de gemeente nagenoeg precies de modelverordening, zoals opgesteld door de VNG. Deze verordening is een beleidsarm instrument, dat bijvoorbeeld geen ruimte biedt om bredere aanvragen te toetsen.

De gemeente voert wel beleid op bepaalde thema's als Brede Schoolactiviteiten en zonne-energie (en duurzaamheid).

Met betrekking tot de Brede School ontwikkeling komt uit de diverse gesprekken naar voren dat de gemeente vooral een verbreed aanbod aan activiteiten stimuleert. De ambtenaar geeft aan dat het beleid van de gemeente hierbij vooral is gericht op het aanbieden van naschoolse activiteiten en gezondheidsbevordering. Voor de verbrede naschoolse activiteiten heeft de gemeente aan Sportservice Noord-Holland en aan de Stichting CASCA gevraagd om de vraag en behoefte bij de scholen en gebruikers te inventariseren. Vervolgens hebben zij een aansluitend programma opgesteld en uitgevoerd. De eerste evaluaties zijn geweest. Op basis hiervan is het vervolgprogramma voor de komende periode recent weer aangepast.

Met betrekking tot zonne-energie (duurzaamheid) blijft tijdens het interview het beleid beperkt tot een visie / ambitie van de wethouder. Een concrete vertaling hiervan in beleidsplannen is door de geïnterviewde ambtenaren niet genoemd.

Uit de interviews met wethouder en ambtenaren is naar voren gekomen dat de gemeente geen specifiek beleid voert ten aanzien het breder gebruik van schoolgebouwen. De situatie van medegebruik is vaak op natuurlijke en ad hoc wijze ontstaan als gevolg van een lichte overcapaciteit (leegstaande ruimten). Daarnaast gaat de gemeente in het geval van peuterspeelzalen flexibel, maar weinig efficiënt om met het ruimtegebruik. Zo is een lokaal dat door een peuterspeelzaal werd gebruikt aan de onderwijsbestemming onttrokken. Er is vervolgens in een later stadium een lokaal bijgebouwd voor extra capaciteit in plaats van dat het lokaal is opgeëist, waarin de peuterspeelzaal gehuisvest was,

Uit de gesprekken is ons gebleken dat schoolbesturen in de praktijk meestal conform de regelgeving toestemming vragen voor het medegebruik en in deze gevallen een gebruiksvergoeding van de medegebruiker ontvangen. Het is bij de geïnterviewden niet bekend of de medegebruikers een bijdrage aan de gemeente betalen als vergoeding voor de jaarlijkse kapitaallasten. De gemeente beschikt niet over een volledig overzicht met betrekking tot het medegebruik per schoolgebouw en dus de benutting en bezetting. Uit het interview met de ambtenaar komt naar voren dat de wens bestaat om na te denken over een bredere invulling van schoolgebouwen.

De ambtenaren hebben aangegeven dat de gemeente gebruik heeft gemaakt van de "Regeling stimulering en aanpassing huisvesting brede scholen en aanpassing in verband met multifunctioneel gebruik". Met de in dit kader verkregen subsidie, en aangevuld met gemeentelijke gelden, is een deel van de Valkenburgerschool geschikt gemaakt voor een andere invulling dan onderwijs. Er is hier een clustering van onderwijs en andere voorzieningen gerealiseerd, waardoor de Brede Schoolontwikkeling in dit geval is gestimuleerd.

Op basis van de documenten en de gesprekken zijn onze bevindingen in hoofdlijnen de volgende:

- Het beleid is vooral vanuit (Brede School) activiteiten ('de zachte kant') ingevuld. Aan de harde kant wordt weinig gedaan.
- Het ontbreekt aan enkele instrumenten om goed beleid te kunnen formuleren, zoals: overzicht benutting en bezetting per onderwijsgebouw, bekostiging medegebruik en staat van de onderwijsgebouwen.
- Het beleid van de gemeente is om de ongeoormerkte uitkering voor onderwijshuisvesting als geoormerkt te beschouwen en dat automatisch naar de reserve onderwijshuisvesting toe te laten vloeien.
- Het beleid is op het punt van zonne-energie (duurzaamheid) niet consistent. Deze prioriteit die de wethouder aangeeft komt niet terug in gesprekken met mensen van de werkvloer. Het is dus maar de vraag of deze prioriteiten in beleid omgezet worden.

Deelvraag 2: Sluit het gevoerde beleid aan op de Nederlandse wet- en regelgeving?

Op basis van de beoordeling van diverse documenten zijn de volgende bevindingen gedaan:

De (concept) Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs van de gemeente Heemstede voor 2009 komt vrijwel volledig overeen met de 'Modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs', zoals opgesteld door de VNG. Het beoordeelde document betreft de concept Verordening, die ten tijde van het onderzoek nog niet door de gemeenteraad is vastgesteld. Een kleine afwijking ten opzichte van de Modelverordening betreft onder andere:

- In Artikel 6 staat dat een aanvraag voor opname van een voorziening op het programma voor 1 april van het jaar van vaststelling moet worden ingediend. In de Modelverordening wordt een datum van 1 februari gehanteerd.
Een gemeente is echter vrij om dergelijke data zelf te bepalen. Deze afwijking is dus niet strijdend met wet- of regelgeving.
- In Bijlage I, Deel A, Artikel 1.9 lid 9 wordt aangegeven dat men aanspraak kan maken op de voorziening "onderwijskundige vernieuwingen". Echter is in de rest van de verordening niet opgenomen hoe men de omvang van de onderwijskundige vernieuwingen bepaalt en welke vergoeding hierbij hoort.

De Modelverordening of andere wetgeving biedt hiertoe geen oplossingsrichtingen. Het artikel is in dit geval niet strijdig met de wet, maar wel onvolledig. Uit het interview met de ambtenaar is echter naar voren gekomen dat inmiddels aan alle scholen middelen voor onderwijskundige vernieuwingen conform verordening zijn toegekend. Er zijn dus geen scholen die nog aanspraak kunnen maken op deze voorziening. Het lid en de voorziening zijn in feite overbodig geworden en kunnen worden geschrapt.

Op basis van de gesprekken met de verschillende betrokkenen komen wij tot de volgende bevindingen:

De gemeente heeft conform de Wet op het primair onderwijs (WPO) de verplichting te zorgen voor onderwijshuisvesting, alsook het onderhoud ervan. In het interview met de ambtenaar is gebleken dat de gemeente hieraan voldoet. Dit wordt mede onderschreven door geraadpleegde documenten als de huisvestingsverordening en het programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2008.

In het interview met de wethouder is naar voren gekomen dat de ongeormerkte uitkering voor onderwijshuisvesting als geormerkt wordt beschouwd en deze automatisch naar de reserve onderwijshuisvesting toevloeit. Dit is een (beleids)keuze, een eigen invulling, van de gemeente Heemstede en niet in strijd met wet- en regelgeving.

De precieze argumentatie om voor 1 april te kiezen in plaats van 1 februari als uiterste datum voor het indienen van aanvragen is niet geheel duidelijk. In veel gemeenten wordt 1 februari aangehouden in verband met de financiële cyclus van planning & control.

Uit de verschillende gesprekken is naar voren gekomen dat medegebruik plaatsvindt in schoolgebouwen. De gemeente stimuleert dit gebruik ook. Schoolbesturen hebben de verplichting toestemming te vragen en te krijgen voor zij tot medegebruik overgaan. Het ontbreekt de gemeente echter aan een actueel overzicht van het medegebruik per school.

Wij hebben sterk het vermoeden dat de gemeente niet op de hoogte is van alle medegebruik. Medegebruik zonder toestemming is in strijd met de wet (huisvestingsverordening). Verder is het onbekend bij de geïnterviewden of de medegebruikers bijdragen aan de kapitaallasten die de gemeente als eigenaar heeft. Indien dit niet het geval is subsidieert de gemeente in feite de huisvesting (kale huur) van de medegebruiker en is geen sprake van een 'level playing field'. In het kader van de transparantie en gelijkheid dient een dergelijke subsidiëring niet alleen inzichtelijk te zijn, maar ook door de raad te zijn goedgekeurd. Vooralsnog lijkt dit niet het geval te zijn en is dit in strijd met wet- en regelgeving.

Hierbij plaatsen wij de kanttekening dat sprake is van historisch gegroeide situaties die nog dateren van voor de invoering van de Wet Kinderopvang¹.

Resumerend zijn wij van mening dat het gevoerde beleid aansluit op de Nederlandse wet- en regelgeving. Er is sprake van enkele situaties waarin het beleid hier niet aan voldoet; deze zijn verklaarbaar vanuit historisch perspectief, zoals het ontbreken van afspraken met betrekking tot huur rondom medegebruik.

Deelvraag 3: Zijn de uitgangspunten ten aanzien van het beleid rondom onderwijshuisvesting algemeen aanvaard en modern?

Op basis van de beoordeling van diverse documenten en gesprekken en contacten met de verschillende betrokkenen komen wij tot de volgende bevindingen:

In het voorgaande is een aantal documenten aan de orde geweest die het een gemeente makkelijk maakt om tot degelijk onderwijshuisvestingsbeleid te komen. De gemeente beschikt dus over een aantal belangrijke ingrediënten voor algemeen aanvaard en modern beleid.

De gemeente beschikt echter niet over een meerjarenonderhoudsplan voor alle scholen waarin de gemeente samen met de schoolbesturen is overeengekomen welk onderhoud de komende jaren aan schoolgebouwen gaat plaatsvinden.

¹ Voor de invoering van de Wet Kinderopvang (2007) was de kinderopvang een publieke voorziening. Pas sinds de privatisering van de kinderopvang is het belang van gelijk speelveld toegenomen.

Nu is de situatie dat de gemeente jaarlijks de (huisvestings)aanvragen met betrekking tot onderhoud beoordeelt.

Wij zijn van mening dat de gemeente op een dergelijke wijze niet strategisch, noch efficiënt met haar vastgoed (schoolgebouwen) omgaat aangezien er weinig sturing en anticipatie mogelijk is. Tevens kan een dergelijke werkwijze leiden tot extra discussie met wellicht onvrede bij de schoolbesturen (dit is overigens niet het geval). In de verschillende interviews is naar voren gekomen dat de gemeente voornemens is om in overeenstemming met de schoolbesturen te komen tot een meerjarenonderhoudsplan. De afdeling Uitvoering heeft intern de opdracht gekregen om dit proces op te pakken. Naar verwachting zal dit proces op redelijk korte termijn opgestart worden.

Van een paar scholen (schoolgebouwen) beschikt de gemeente wel over een meerjarenonderhoudsplan (vb. STOPOZ, Crayenesterschool - Crayenestersingel 37). De beschreven onderhoudswerkzaamheden uit deze meerjarenonderhoudsplannen worden echter niet zonder meer gehonoreerd en opgenomen in het programma voorzieningen huisvesting onderwijs.

In de notitie "Leerlingenprognose en ruimtebehoefte basisonderwijs 2009 - 2018" worden de uitgangspunten van het gemeentelijke beleid beschreven. De uitgangspunten van het gemeentelijk beleid volgen volledig de huisvestingsverordening (en tevens de modelverordening van de VNG). Wij zijn van mening dat dergelijke uitgangspunten algemeen aanvaard en modern zijn, maar weinig beleidsrijk.

Uit de gesprekken met de ambtenaren en schoolbesturen is naar voren gekomen dat de gemeente beschikt over een relatief oude portefeuille aan schoolgebouwen.

De staat van de meeste gebouwen wordt door de schoolbesturen als gematigd positief ervaren. Echter door de aard (monumentaal) of specifieke eigenschappen van deze oudere gebouwen kampen de schoolbesturen met (relatief) hoge exploitatielasten. Deze exploitatielasten liggen vaak ruim boven de vergoeding die de schoolbesturen van het Rijk ontvangen voor hun exploitatie (als onderdeel van de lumpsumvergoeding). Volgens de schoolbesturen hebben scholen in sommige gevallen een exploitatietekort van tussen de 25% en 30%. Het gevolg van deze hoge lasten is dat het volgens enkele schoolbesturen in enkele gevallen ten koste gaat van andere zaken als de kwaliteit van het onderhoud en de grootte van de klassen. Meerdere schoolbesturen hebben aangegeven te zoeken naar een oplossing en zien hierbij ook een rol voor de gemeente, aangezien goede onderwijshuisvesting zowel een gezamenlijk belang als een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat schoolbesturen op deze wijze geld stoppen in gemeentelijke schoolgebouwen, waar een deel van die gelden bestemd is voor de inhoud van onderwijs.

Wij constateren dat oude gebouwen doorgaans hogere lasten met zich mee brengen waartegenover geen hogere inkomsten (bijv. lumpsumvergoeding) staan. De gemeente is hiervan op de hoogte en heeft de mogelijkheid hier wat aan te doen. De gemeente Heemstede doet dit echter niet, omdat het niet gemeten wordt en er geen beleid op is geformuleerd.

Wanneer een dergelijke situatie leidt tot een daling van de kwaliteit van de huisvesting (door bijvoorbeeld achterstallig onderhoud) of inbreuk doet aan het primaire onderwijsproces dienen gemeente en schoolbesturen gezamenlijk naar een oplossing te zoeken. Wij hebben in het kader van dit onderzoek niet onderzocht of dergelijke situaties in Heemstede voorkomen.

In de interviews met de wethouder en ambtenaren is aangegeven dat de gemeente met betrekking tot onderwijshuisvesting (financieel) stuurt op basis van de hoogte van de reserve onderwijshuisvesting. De hoogte en ontwikkelingen van deze reserve zijn van invloed op de budgetten en toekenningen van (huisvestings)aanvragen.

Wij beschouwen een dergelijke reactieve benadering niet als een professionele, strategische of moderne omgang met de vastgoedportefeuille. Een dergelijke benadering leidt (bijna) per definitie tot een suboptimale verhouding tussen kwaliteit versus de inzet van middelen en een reactief behandelen van (huisvestings)aanvragen en beoordeling in plaats van beleid en strategie.

In zowel de beoordeling van de documenten als de interviews met de betrokkenen komt het beleid rondom de ontwikkeling van Brede Scholen naar voren (zie deelvraag 1).

Wij zijn van mening dat de gemeente de scholen goed faciliteert bij het aanbieden van een variëteit aan naschoolse activiteiten en op deze manier de Brede School ontwikkeling stimuleert. De activiteiten worden vraaggestuurd aangeboden, zijn flexibel en sluiten heel goed aan op de behoeften vanuit de gebruikers. Vooralsnog worden de activiteiten grotendeels uit de BOS-impuls bekostigd. De continuïteit, vooral de financiële dekking, van de naschoolse activiteiten is echter nog niet geborgd. Wij constateren tevens dat de gemeente geen middelen ter beschikking heeft gesteld om schoolgebouwen (indien nodig) beter geschikt te maken voor multifunctioneel gebruik (de gebouwelijke aanpassing aan de activiteiten).

Uit de gesprekken met de wethouder en de ambtenaren hebben wij wel geconcludeerd dat de gemeente ambitie heeft met onderwijs en de activiteiten eromheen. Dit betekent dat de gemeente ook met meer ambitie naar de huisvesting van het onderwijs - in brede zin - zou moeten kijken. Er zijn enkele negatieve ervaringen opgedaan met de (ver)bouw van scholen (bijv. Crayenesterschool); het lijkt nu of het bouwen van een school geen 'issue' meer is en bouw bijna op voorhand wordt vermeden.

Uit de interviews met wethouder en ambtenaren is naar voren gekomen dat de situatie van medegebruik vaak natuurlijk is ontstaan als gevolg van een lichte overcapaciteit van het gebouw. De gemeente heeft geen volledig overzicht van het medegebruik per schoolgebouw en voert geen beleid ten aanzien van breder gebruik van schoolgebouwen. De schoolbesturen bepalen in feite het medegebruik, omdat de gemeente hierop geen beleid voert.

Wij zijn van mening dat een dergelijke werkwijze niet resulteert in een optimale samenwerking tussen het onderwijs en andere maatschappelijke partijen en voor de onderwijshuisvestingsverplichting ook niet efficiënt is.

Uit de interviews is tevens naar voren gekomen dat het bij ambtenaren onbekend is of medegebruikers bijdragen in de kapitaallasten, die de gemeente als eigenaar van het schoolgebouw heeft.

Wij zijn van mening dat een dergelijke situatie niet algemeen aanvaard behoort te zijn, maar wel vaker voorkomt.

Op basis van de documenten en de gesprekken zijn onze bevindingen grofweg de volgende:

- De gemeente beschikt over een aantal belangrijke ingrediënten voor een algemeen aanvaard en modern beleid als de notities over Brede School ontwikkeling, de prognoses over spreiding van leerlingen en ruimtebehoefte en de huisvestingsverordening.
- De gemeente heeft geen strategische visie of beleid geformuleerd ten aanzien van de onderwijsvastgoedportefeuille. Daarnaast ontbreekt een goed beeld van de technische en functionele staat van de meeste scholen, alsook een gedeeld meerjarenonderhoudsplan. De werkwijze van de gemeente kan als ad hoc en voor de korte termijn worden getypeerd.
- De gemeente speelt weinig in op de relatief oude vastgoedportefeuille. Schoolbesturen ondervinden hiervan de nadelen in hun exploitatie.
- Veel schoolgebouwen in Heemstede worden breder ingezet voor medegebruik. De gemeente stuurt niet actief op medegebruik en heeft hiervan geen volledig overzicht.

Deelvraag 4: Leidt het huidige beleid tot een aanvaardbaar niveau van de huisvesting van scholen? En wordt hierbij efficiënt en effectief met de inzet van middelen omgegaan?

Het beantwoorden van deze deelvraag stelt ons voor een dilemma.

Wij zijn geen recente of geen documenten tegen gekomen met daarin een beschrijving van de technische en functionele staat van de onderwijsgebouwen. Schoolbesturen hebben in de interviews aangegeven zelf vaak wel te beschikken over schouwrapportages of meerjarenonderhoudsplannen waaruit de technische staat van de gebouwen blijkt.

Een schouw van de gebouwen is geen onderdeel van onze opdracht geweest.

We kunnen ons daarom slechts baseren op de tevredenheid van de gebruikers. Het beeld hiervan is gematigd positief, met enkele uitzonderingen. In een klein aantal gevallen is sprake van gebouwen die gedateerd zijn en functioneel lastig te gebruiken. In één of twee gevallen hebben wij opgetekend dat er sprake is van ontevredenheid, bijvoorbeeld door 'tochtproblemen'.

De volgende maatregelen zijn reeds genomen om de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen in Heemstede te vergroten:

In de notitie "Stand van zaken en voortgang Brede School in Heemstede" uit 2008 wordt gemeld dat de gemeente groot belang hecht aan de evaluatie van de Brede School ontwikkeling en heeft de gemeente hiertoe de punten beschreven die moeten worden geëvalueerd. Evaluatiepunten die te maken hebben met de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen zijn:

- de kosten van de activiteiten in verhouding tot de eigen bijdragen van de ouders;
- de verhouding tussen de kosten van de uitvoeringscoördinatie en de activiteiten.

Wij zijn van mening dat een dergelijke evaluatie de effectiviteit en efficiëntie van de inzet van middelen vergroot. Het betreft in dit geval echter niet de inzet van middelen ten behoeve van huisvesting in de directe betekenis, maar wel van de Brede School ontwikkeling in zijn geheel. De beschreven evaluatie is de enige evaluatie die wij in het kader van dit onderzoek zijn tegengekomen.

Met behulp van de notitie "Leerlingenprognose en ruimtebehoefte basisonderwijs 2009 - 2018" heeft de gemeente inzicht in het toekomstige aantal leerlingen per basisschool en bijhorende ruimtebehoefte (in lokalen). Op basis hiervan is per voedingsgebied een analyse gemaakt voor de komende tien jaar. Een dergelijke analyse draagt bij aan een effectieve en efficiënte inzet van middelen. Van december 2005 dateert de soortgelijke notitie "Leerlingenprognose voor de Heemstedse scholen".

- De gemeente is niet (voldoende) geïnformeerd over de staat van de (school)gebouwen.
- De gemeentelijke organisatie benadert onderwijs op dit moment vooral vanuit de activiteiten.
- De schoolbesturen zijn gematigd positief over het niveau van hun huisvesting.
- Met betrekking tot de effectieve en efficiënte inzet van middelen voor de huisvesting van scholen in Heemstede constateren wij dat de gemeente nauwelijks onderzoekt of evalueert of de middelen doelmatig worden ingezet. Wij hebben geconstateerd dat de gemeente niet zelf beoordeelt of de ingezette middelen effectief en efficiënt worden ingezet.

Deelvraag 5: Welke maatregelen kunnen de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen vergroten?

Deze deelvraag bespreken wij graag bij de aanbevelingen.

Deelvraag 6: Is er (on)tevredenheid ten aanzien van onderwijshuisvesting?

Beide partijen zien elkaar als volwaardige partners die vanuit hun eigen perspectief hun eigen en gemeenschappelijke doelen nastreven. Op dit gebied zijn weinig knelpunten te benoemen. De verzelfstandiging van het openbaar onderwijs vanuit de gemeentelijke organisatie naar een zelfstandig orgaan is afgerond. Een spelende kwestie over het onderhoud is opgelost, waarbij lovende woorden gesproken worden over de wijze waarop de gemeente dit afgehandeld heeft.

Uit alle gesprekken met de schoolbesturen is gebleken dat men positief is over het contact en de verstandhouding met de gemeente.

Uit de gesprekken met de wethouder en ambtenaren is gebleken dat men positief is over de samenwerking met de schoolbesturen.

In deelvraag 4 is reeds geconstateerd dat de schoolbesturen gematigd positief zijn over de kwaliteit van hun huisvesting.

Resumerend kan worden gesteld dat beide partijen positief zijn over de samenwerking ten aanzien van onderwijshuisvesting en schoolbesturen zijn gematigd positief over de kwaliteit van de onderwijshuisvesting.

Conclusies

Voor we overgaan tot het beantwoorden van de centrale vraag van dit onderzoek, lopen wij de deelvragen en de bijbehorende bevindingen nog even langs.

1. Welk beleid ligt in Heemstede aan de onderwijshuisvesting ten grondslag?

- Het beleid is vooral vanuit activiteiten ('de zachte kant') ingevuld. Aan de harde kant wordt weinig gedaan.
- Het ontbreekt aan enkele instrumenten om goed beleid te kunnen formuleren, zoals: overzicht benutting en bezetting per onderwijsgebouw, bekostiging medegebruik en staat van de onderwijsgebouwen.
- Het beleid van de gemeente is om de ongeoormerkte uitkering voor onderwijshuisvesting als geoormerkt te beschouwen en dat automatisch naar de reserve onderwijshuisvesting toe te laten vloeien.
- Het beleid is op het punt van zonne-energie (duurzaamheid) niet consistent. Deze prioriteit die de wethouder aangeeft komt niet terug in gesprekken met mensen van de werkvloer. Het is dus maar de vraag of deze prioriteiten in beleid omgezet worden.

2. Sluit het gevoerde beleid aan op de Nederlandse wet- en regelgeving?

- Wij zijn van mening dat het gevoerde beleid aansluit op de Nederlandse wet- en regelgeving. Er is sprake van enkele situaties waarin het beleid hier niet aan voldoet; deze zijn te billijken (komen in veel gemeenten voor) en verklaarbaar vanuit historisch perspectief, zoals het ontbreken van afspraken met betrekking tot huur rondom medegebruik.

3. Zijn de uitgangspunten ten aanzien van het beleid rondom onderwijshuisvesting algemeen aanvaard en modern?

- De gemeente beschikt over een aantal belangrijke ingrediënten voor een algemeen aanvaard en modern beleid als de notities over Brede School ontwikkeling, de prognoses over spreiding van leerlingen en ruimtebehoefte en de huisvestingsverordening.
- De gemeente heeft geen strategische visie of beleid geformuleerd ten aanzien van de onderwijsvastgoedportefeuille. Daarnaast ontbreekt een goed beeld van de technische en functionele staat van de meeste schoolgebouwen, alsook een gedeeld meerjarenonderhoudsplan. De werkwijze van de gemeente kan als ad hoc en voor de korte termijn worden getypeerd.
- De gemeente speelt weinig in op de relatief oude onderwijsvastgoedportefeuille. Schoolbesturen ondervinden hiervan de nadelen in hun exploitatie.
- Veel schoolgebouwen in Heemstede worden breder ingezet voor medegebruiker. De gemeente stuurt niet actief op medegebruik en heeft hiervan geen volledig overzicht.

4. Leidt het huidige beleid tot een aanvaardbaar niveau van de huisvesting van scholen? En wordt hierbij efficiënt en effectief met de inzet van middelen omgegaan

- De gemeente is niet (voldoende) geïnformeerd over de staat van de gebouwen.
- De gemeentelijke organisatie benadert onderwijs op dit moment vooral vanuit de activiteiten; een verbreding naar het vastgoedperspectief leidt tot verbetering van het beleid.
- Met betrekking tot de effectieve en efficiënte inzet van middelen voor de huisvesting van scholen in Heemstede constateren wij dat de gemeente nauwelijks onderzoekt of evalueert of de middelen doelmatig worden ingezet. Wij hebben geconstateerd dat de gemeente niet zelf beoordeelt of de ingezette middelen effectief en efficiënt worden ingezet.
- Verder is in dit onderzoek gebleken dat de schoolbesturen de kwaliteit van schoolgebouwen over het algemeen als prima ervaren en de gemeente de ongeoormerkte uitkering in het gemeentefonds ten behoeve van onderwijshuisvesting volledig laten toevloeien aan de reserve onderwijshuisvesting. De gemeente realiseert dus met de normatieve uitkering en acceptabel kwaliteitsniveau voor de schoolbesturen.
- De gemeente gaat voldoende effectief en efficiënt met de middelen voor onderwijshuisvesting om, behalve op het onderdeel medegebruik. De gemeente kan de mogelijkheden die volgen uit de onderwijshuisvesting (nog) veel beter en meer benutten.

5. Welke maatregelen kunnen de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen vergroten?

Hiervoor verwijzen wij graag naar het hoofdstuk aanbevelingen.

6. Is er (on)tevredenheid ten aanzien van onderwijshuisvesting?

- Schoolbesturen als gemeente zijn positief over de samenwerking ten aanzien van onderwijshuisvesting.
- Schoolbesturen zijn gematigd positief over de kwaliteit van de onderwijshuisvesting.

Hiermee zijn we aangekomen bij het beantwoorden van de centrale vraagstelling:

Resulteert de wijze waarop de gemeente Heemstede op dit moment omgaat met de onderwijshuisvesting in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen?

De algemene kwaliteit van de onderwijshuisvesting, de tevredenheid van schoolbesturen en de ontwikkeling van de Brede Schoolactiviteiten maken duidelijk dat het resultaat van het gemeentelijke beleid en het gemeentelijk handelen positief is. De inzet van deze middelen leidt tot een voldoende effectief en efficiënt resultaat. De vraag of dit op de meest effectieve en efficiënte wijze gebeurt beantwoorden wij ontkennend.

De gemeente Heemstede kan namelijk meer instrumenten met meer samenhang inzetten dan zij tot nu toe doet. De gemeente loopt niet voorop bij het inspelen op nieuwe ontwikkelingen, maar voert ook zeker geen achterhaald beleid. Wij hebben gemeend in de aanbevelingen (conform een van de deelvragen) een aantal zaken te benoemen die - soms complex, soms relatief eenvoudig - ter hand kunnen worden genomen om meer rendement uit de inzet van middelen te halen.

Aanbevelingen

Een belangrijk onderdeel van de onderzoeksvraag is te komen tot suggesties en aanbevelingen voor eventueel gewenste aanpassingen van het beleid, het beleidsinstrumentarium en, indien noodzakelijk, de uitvoeringsorganisatie. Veel geïnterviewden uit de gemeentelijke organisatie hebben ook op suggesties en aanbevelingen aangedrongen.

In dit hoofdstuk beantwoorden wij in feite de vijfde deelvraag: suggesties voor maatregelen die de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen in Heemstede kunnen vergroten.

Onze suggesties hebben wij hiernavolgend gerubriceerd opgesomd en zijn opgesplitst in twee typen aanbeveling. Allereerst doen wij aanbevelingen die wat ons betreft in ieder geval moeten worden opgepakt om aan te sluiten bij wet - en regelgeving. Daarnaast doen wij aanbevelingen die volgens ons de effectiviteit en efficiëntie van de inzet van middelen (kunnen) vergroten.

Deel 1: Aansluiten bij wet - en regelgeving

1. Invoering huurvergoeding medegebruik

Zoals uit het onderzoek reeds naar voren is gekomen, is het bij de gemeente onbekend of medegebruikers van onderwijsgebouwen bijdragen aan de kapitaallasten, die gemeente heeft als eigenaar van de schoolgebouwen. Om in deze situatie verandering aan te brengen, deze inkomsten niet langer mis te lopen en in het ergste geval oneigenlijke staatsteun te verlenen dient de gemeente een aantal maatregelen te nemen:

- Inventariseren medegebruik per schoolgebouw;
- Inventariseren huidige afspraken/contracten rondom medegebruik;
- Afspraken (standaardafspraken) maken over de bijdrage aan de kapitaallasten door medegebruikers;
- Een methode ontwikkelen om de hoogte van deze bijdrage te bepalen.

Wanneer een dergelijke situatie zich ook voor doet bij andere gemeentelijke accommodaties, adviseren wij deze hierbij te betrekken, zodat een uniforme benadering en werkwijze ontstaat.

2. Invoering basisregistratie voor het vastgoed

Professioneel en strategisch met vastgoed omgaan begint met inzicht in de eigenschappen van de gebouwen. Onze ervaring is dat het eigendom en de registratie van deze gegevens, indien al bekend, verspreid zijn over verschillende personen en afdelingen binnen de organisatie. Bovendien liggen er vaak geen afspraken over (de registratie van) vastgoed tussen de afdelingen (en het bijhouden ervan). Op onderdelen zijn overzichten met karakteristieken te genereren, maar een totaalbeeld ontbreekt.

Het invoeren van een dergelijke basisregistratie sluit aan bij de invoering van de Wet Basisregistraties voor Adressen en Gebouwen (BAG, in te voeren per vermoedelijk 2009)².

Onderstaande tabel is een voorbeeld van alle onderdelen van een basisregistratie. Het voorbeeld uit deze tabel reikt verder dan verplichtingen rondom de BAG.

Algemeen	Gebruik	Gebouw	Financieel	Contract
Adres	Beheerder	Omvang gebouw	Boekwaarde	Type
Kadastraal	Hoofdgebruiker	Omvang terrein	Courantheid	Contractant
Eigendom opstal	Medegebruikers	Bouwjaar	Kapitaallasten	Bedragen
Eigendom grond		Technische staat	Exploitatielasten	Looptijd
Bestemming		Functionele staat	Onderhoudslasten	Einde contract
		Bezetting	Inkomsten	Opzegtermijn
			Subsidie	Indexering

Deel 2: Efficiënter, effectiever, maar vooral beleidsrijker

De meeste van onze aanbevelingen komen vooral voort uit de constatering dat vastgoedbeleid in de gemeente nog wat onderbelicht is. Wij hebben ze trapsgewijs gerangschikt, toenemend qua intensiteit en sturingsmogelijkheden. De gemeente heeft hierbij de volgende drie opties:

- Beleidsrijker met bestaande middelen;
- Beleidsrijker met meer middelen;
- Beleidsrijker met meer middelen en mogelijke terugverdieneffecten.

Deze opties sluiten aan bij de ontwikkeling die veel gemeenten de afgelopen jaren hebben doorgemaakt. Deze ontwikkeling ziet er als volgt uit:

² Gemeenten moeten op grond van deze wet basisgegevens over gebouwen en adressen bijhouden in één geautomatiseerd systeem. De wet verbetert de dienstverlening van overheden aan burgers en bedrijven. Het systeem zorgt ervoor dat informatie over een pand snel en eenduidig beschikbaar is voor hulpdiensten en gemeentelijke instellingen.

De wet treedt halverwege 2009 in werking. In navolging van de BAG wordt geadviseerd bij het invoeren van een basisregistratie deze breder te trekken dan allen onderwijsgebouwen.

Toelichting :

Sinds 1997 is de verantwoordelijkheid voor de bouw en het onderhoud van scholen met het bijbehorende rijksbudget aan de gemeente overdragen. Om deze zorgplicht van de gemeente vorm te geven is de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs opgesteld waarin de regelgeving en procedures ten aanzien van onderwijshuisvesting staan beschreven. De verordening vormt in een groot aantal gemeenten nog steeds de jaarlijkse basis voor het toekennen van voorzieningen (zoals nieuwbouw en uitbreiding). Na enkele jaren waren er gemeenten die de behoefte kregen aan een meer strategische en proactieve benadering ten aanzien van schoolgebouwen. In overleg met schoolbesturen werden integrale huisvestingsplannen opgesteld, waarin voor een aantal jaar stond beschreven welke voorzieningen wanneer werden toegekend en uitgevoerd. Het merendeel van de gemeente heeft inmiddels een integraal huisvestingsplan (gehad). De laatste jaren heeft zich een verbreding voorgedaan, waarin gemeenten breder kijken dan alleen naar onderwijshuisvesting. Gemeenten kijken integraal naar hun gemeentelijke vastgoedportefeuille en voeren hierop accommodatiebeleid. Deze ontwikkeling sluit aan bij het feit dat, zeker naar de toekomst toe, gebouwen niet uitsluitend meer voor één functie worden gebruikt, maar onderdak bieden aan een veelheid aan activiteiten en een relatie hebben met de omgeving (wijk).

3. Invoering van een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP)

Tot nu toe hanteert de gemeente de onderwijshuisvestingsreserve als instrument voor de financiële sturing. De hoogte en ontwikkelingen van deze reserve zijn van invloed op de budgetten en toekenningen van (huisvestings)aanvragen. Een dergelijke benadering kan leiden tot een slechtere verhouding kwaliteit - inzet van middelen, ad hoc beslissingen en in het ergste geval ook tot desinvesteringen.

Wanneer de gemeente effectief en efficiënt met de middelen voor de huisvesting van scholen om wil gaan is het noodzakelijk om een meerjarenonderhoudsplan te hebben en te hanteren voor alle (school-) gebouwen.

De gemeente heeft in de vraagg gesprekken aangegeven met de MOP's als instrument te zullen beginnen.

4. Formuleer een visie op (de rol van) maatschappelijk vastgoed

Schoolgebouwen rekenen we - samen met de gebouwen waarin de andere maatschappelijke activiteiten plaatsvinden - tot het maatschappelijke vastgoed. Dit betreft een groep gebouwen, met een aantal specifieke kenmerken, zowel qua eigendom als gebruik en financiering. Onmisbaar om de gemeentelijke taken uit te voeren en daarmee van cruciaal belang.

Een gemeente kan pas effectief en efficiënt met de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen omgaan als men een visie (en ambitie) heeft op maatschappelijk vastgoed. In de gemeente Heemstede ontbreekt een dergelijke visie. In de visie op maatschappelijk vastgoed zouden bijvoorbeeld de volgende beleidsuitgangspunten kunnen worden geformuleerd:

- Het doel is het optimaliseren van de benutting en bezetting van de onderwijsgebouwen. De gemeente stelt jaarlijks overzichten op met betrekking tot capaciteit en medegebruik, bij voorkeur in de vorm van een IHP (integraal huisvestingsplan).
- De gemeente gaat op een duurzame manier om met haar onderwijsgebouwen vanuit drie perspectieven:
 - duurzame gebouwen met een zodanige kwaliteit dat deze de komende 50 jaar tegen redelijke kosten te onderhouden en te exploiteren zijn.
 - gebouwen die duurzaam te exploiteren zijn binnen hun omgeving. Hiervoor is het noodzakelijk op wijkniveau te kijken naar mogelijke clustering van functies die elkaar op zijn minst aanvullen. Zo ontstaan krachtige en samenhangende en dus duurzame voorzieningen voor de toekomst.
 - Een duurzame relatie tussen de gebruikers van onderwijsgebouwen, te weten de schoolbesturen, en de gemeente is van belang. Duidelijkheid met betrekking tot taken en verantwoordelijkheden staat hierbij centraal.
- Er wordt gestreefd om activiteiten of functies daar waar mogelijk te clusteren en te hanteren, daarbij de volgende uitgangspunten:
 - Per onderwijsproject wordt geïnventariseerd wat de mogelijkheden zijn ten aanzien van het clusteren van activiteiten of functies;
 - Clustering van functies die zowel ruimtelijk als inhoudelijk op elkaar aansluiten en bij voorkeur elkaar versterken ('dagarrangementen');
 - Clustering van functies wordt op wijkniveau bekeken;
 - Gebruik maken van bestaande leegstand, ook in het voortgezet onderwijs.

Naast de genoemde thema's zijn er nog tal van onderwerpen op het gebied van maatschappelijk vastgoed waarover de gemeente een visie kan formuleren of beleid kan maken, zodat er effectiever en efficiënter met de middelen voor onderwijshuisvesting wordt omgegaan.

5. Het opzetten van een (beleidsrijk) IHP of accommodatieplan
 Wanneer de gemeente een meerjarenonderhoudsplan en een visie op vastgoed heeft opgesteld, heeft men een goed beeld van welk onderhoud de komende jaren aan de schoolgebouwen zou moeten plaatsvinden en welke (beleids) uitgangspunten met betrekking tot onderwijshuisvesting moeten worden gehanteerd. Maar nog geen concrete plannen met betrekking tot onderwijshuisvesting voor de toekomst. De gemeente kan hiertoe, het liefst in samenwerking met de schoolbesturen, een Integraal huisvestingsplan (IHP) opstellen. Het resultaat van het IHP vormt het overzicht van alle investeringen voor de komende jaren.

Wij maken onderscheid tussen twee soorten IHP:

- Een operationeel IHP is sec gebaseerd op de toepassing van de verordening voor onderwijshuisvesting.
 - Bij een strategisch IHP voegen we daar beleidskaders aan toe.
- Gegeven de Heemsteedse omstandigheden is een beleidsrijk IHP de beste oplossing voor een efficiëntere en effectievere inzet van middelen.

Nog beter passend bij de omstandigheden in de gemeente Heemstede is naar onze mening het oppakken van accommodatiebeleid met een bijbehorend accommodatieplan. Een IHP is uitsluitend gericht op de huisvesting van onderwijs; accommodatiebeleid brengt samenhang tussen alle maatschappelijk vastgoed en de positie van dit vastgoed in zijn omgeving.

Wij zijn van mening dat de gemeente effectiever en efficiënter met de middelen om kan gaan als de focus en scope breder zijn dan alleen onderwijs en zich richt op alle gemeentelijke accommodaties. Dit sluit aan bij landelijke ontwikkeling zoals hieronder verbeeld.

Gezien de schaal van Heemstede, met een relatief beperkte hoeveelheid accommodaties, adviseren wij het huisvestingsvraagstuk breder te trekken. Dit biedt schaalvoordelen met effecten die verder gaan dan alleen het onderwijs.

Bijlage 1 Lijst geïnterviewde personen

Overzicht geïnterviewde personen:

Gemeente Heemstede:

Dhr. Sjaak Struijf	Wethouder (met onderwijsportefeuille)
Mevr. Sylvana Hoogland	Hoofd afdeling Welzijnszaken
Dhr. Jan Duizer	Senior beleidsmedewerker, afdeling Welijnszaken

Schoolbesturen:

Dhr. Rob Petersen	Algemeen directeur Stichting Openbaar Primair Onderwijs Zuid - Kennemerland)
Dhr. Frans Smelt	Directeur Haemstede - Barger VMBO - t
Dhr. Hans Zoutendijk	Stafdirecteur Salomo (Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs Zuid - Kennemerland)

Overzicht personen die per email hebben gereageerd:

Schoolbesturen:

Dhr. Bart Brouwer	Penningmeester De Evenaar
Dhr. Paul Bronstring	Lid college van bestuur Stichting voor confessioneel onderwijs de la Salle
Dhr. Niek van Lingen	Adjunct directeur Algemeen Bijzonder Basisschool Icarus

Mevr. Straathof van College Hageveld heeft aangegeven niet aan het onderzoek te willen deelnemen in verband met hun uitzonderlijke positie.

Bijlage 2 Lijst geraadpleegde documenten

Overzicht geraadpleegde documenten:

Brede School in Heemstede. Stand van zaken	Afdeling Welzijnszaken	oktober 2006
Onderwijs op weg. Nota Heemstede lokaal onderwijsbeleid		februari 2002
Concept Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Heemstede 2009.		februari 2009
Notitie "Stand van zaken en voortgang Brede school in Heemstede"	Afdeling Welzijnszaken	januari 2008
Collegebesluit. Onderwerp: Stand van zaken en voortgang Brede Schoolontwikkeling in Heemstede		11 maart 2008
Collegebesluit. Onderwerp: Leerlingprognose en ruimte - behoefte basisonderwijs 2009 - 2018		7 oktober 2008
Programma 4: Onderwijs. Collegeprogramma's 2006 - 2009		
Adviesnota: Ontwikkelingen Hageveld	Sector Welzijn	december 2000
Adviesnota: Leerlingprognose voor de Heemstede basisscholen	Afdeling Welzijn	december 2005
Adviesnota: Gymrooster 2007 - 2008	Afdeling Welzijn	september 2007
Adviesnota: Programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2007	Afdeling Welzijn	december 2006
Adviesnota: Programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2008	Afdeling Welzijn	augustus 2007
Adviesnota: Nader advies inzake verzelfstandiging openbaar onderwijs per 1 januari 2005	Sector Samenleving	januari 2005
Gebundelde plannings. Gebruikte complexen. Meerjaren - onderhoudsplan Crayenesterschool	BBA	oktober 2006
Brief aan Stichting Openbaar Primair Onderwijs Zuid Kennemerland. Onderwerp: Meerjarenonderhouds - plan STOPOZ	Sector MO, Haarlem	oktober 2006

Bijlage 3 Gespreksverslagen

Memo

Aan
Wethouder Struijf

Datum

2 april

Onderwerp

Gespreksverslag interview rekenkameronderzoek

Ons kenmerk

Behandeld door

Maarten Groenen
Lindy van Kolfschoten

Aanwezig: Greetje van Ierschoot (Rekenkamercommissie Heemstede), Wethouder Struijf en Maarten Groenen, Thierry van der Weide, Lindy van Kolfschoten (allen ICSadviseurs)

Inleiding

De Rekenkamercommissie van de gemeente Heemstede heeft ICSadviseurs opdracht verleend om onderzoek uit te voeren naar de onderwijshuisvesting in Heemstede. Hoofdvraag is of de wijze waarop de gemeente Heemstede op dit moment omgaat met de onderwijshuisvesting resulteert in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen. Hiertoe zijn tevens een aantal deelvragen geformuleerd. ICSadviseurs heeft vervolgens de wethouder ter voorbereiding voorafgaand aan het interview een vragenlijst gestuurd. In dit gespreksverslag wordt per vraag (uit de vragenlijst) de reactie van wethouder Struijf weergegeven, alsook aanvullende overige opmerkingen.

Hoe zou u het beleid van de gemeente Heemstede met betrekking tot onderwijshuisvesting omschrijven?

De gemeente volgt de onderwijshuisvestingsverordening, welke aansluit op de modelverordening van de VNG. Daarnaast beschikt de gemeente over een (geoordeelde) reserve onderwijshuisvesting ten behoeve van groot onderhoud en investeringen. Hierdoor is er voldoende ruimte om de meeste (huisvestings)aanvragen te kunnen honoreren. De wethouder veronderstelt dat iedere gemeente een dergelijke reserve m.b.t. onderwijshuisvesting heeft.

De gemeente voert geen specifiek beleid ten aanzien van onderwijshuisvesting. Dit gebeurt wel op bepaalde thema's, als bijvoorbeeld zonne-energie, mede in het kader van het 'energieprogramma', die aansluiten op educatie. Verder is er een notitie opgesteld met betrekking tot Brede Scholen, waarbij de nadruk ligt op verbrede activiteiten.

Dit traject loopt al langer en is opgenomen in het collegeprogramma. Alle besturen hebben ruimte gekregen voor om een Brede School ontwikkeling te starten.

De gemeente is bezig met een meerjarenonderhoudsplan voor alle basisscholen. Als het schoolbestuur nu zegt dat het schoolgebouw bouwkundig niet meer van deze tijd is, ontstaat er vaak een meningsverschil. De gemeente wil toe naar een gezamenlijk onderkend meerjarenonderhoudsplan zodat er duidelijkheid is naar de toekomst. De gemeente gaat erg zuinig om met haar middelen en voorziet niet in gouden kranen. Het uitgangspunt is dat schoolgebouwen die sober en doelmatig zijn.

De wethouder typeert het overleg tussen schoolbestuur en gemeente als goed. Er zijn echter wel enkele serieuze problemen. De Voorwegschool is bijvoorbeeld monumentaal. Volgens de school is het gebouw niet meer van deze tijd en komt men in aanmerking voor grootschalige renovatie. Een dergelijke renovatie is door het schoolbestuur lastig te financieren uit de middelen van het Rijk. Technisch gezien is het zeker mogelijk om het monumentale te behouden en verder alles aan te passen.

De wethouder vindt de verscheidenheid aan aanbod van basisonderwijs prima. Deze verscheidenheid wordt tijdens het OOGO ook besproken. Verder wordt er door de gemeente dan niet gestuurd op onderwijskundige visie.

Is het beleid ten aanzien van onderwijshuisvesting (regelmatig) agendapunt in de gemeenteraad?

Op raadsniveau is onderwijshuisvesting geen regelmatig agendapunt. Onderwijshuisvesting heeft met name meer aandacht binnen discussies, vooral met betrekking tot de inzet van reserves.

Waarom heeft er (onder meer bij het College Hageveld) doordecentralisatie plaatsgevonden? En welke criteria speelden daarbij een rol? Hoe bevalt dit?

Met betrekking tot de vraag of doordecentralisatie een optie is voor ander scholen geeft de wethouder aan dat het in het belang van de scholen is om zelfstandig te opereren. Ook in het geval van College Hageveld heeft de gemeente er nog omkijken naar. De gemeente houdt altijd het maatschappelijk belang, daarnaast heeft de gemeente in dit geval ook nog een lening lopen bij de BNG. Uiteindelijk kan de school altijd nog bij de gemeente aankloppen. Er is nooit getoetst of er bij College Hageveld nu efficiënter gewerkt wordt dan (in het verleden) op gemeentelijk niveau. Een dergelijke toetst zou wel mogelijk zijn. Verder geeft de wethouder aan dat College Hageveld college veel geld stopt in het onderhoud. Volgens wethouders is dat niet de bedoeling en gaat dit wellicht ten koste van andere zaken.

Hoe ervaart u de relatie met de schoolbesturen? Vraagt u hen naar hun tevredenheid?

De wethouder typeert het overleg tussen schoolbestuur en gemeente als goed. De relatie tussen het toenmalige bestuur van het Hageveld College en gemeente liep niet vlekkeloos. Tegenwoordig is de houding en relatie veel meer gericht op gezamenlijke oplossingen.

Verder geeft de wethouder aan dat echt aansturen op samenwerking is niet nodig. De schoolbesturen weten de gemeente wel te vinden. De schoolbesturen in Heemstede zijn erg zelfstandig.

Hoe komen de verschillende aan onderwijsgerelateerde beleidsvelden bij elkaar? En welke zijn dat?

De gemeente kijkt niet naar aparte wijken binnen de gemeente voor wat betreft gemeentelijke voorzieningen. De Nicolaas Beetschool zit bijvoorbeeld vlakbij een sportpark en hier wordt de verbinding eigenlijk automatisch gelegd. Heemstede is te klein om op wijkniveau te benaderen. Zo moet ook de perceptie bij de inwoners zijn. Er is dan ook geen masterplan waarin alle gemeentelijke voorzieningen aan elkaar gekoppeld worden. Hieraan is ook geen behoefte, echter wel aan een IHP.

De wethouder geeft aan dat de afdeling educatieve zaken de “spin in het web” is met betrekking tot aan onderwijsgerelateerde beleidsvelden. Er gaat hierbij niets langs elkaar heen. In de uitvoering en het beleid zijn ongeveer 10 personen die zich hier mee bezig houden (incl. WMO, Brede school).

Overige opmerkingen

De wethouder geeft aan dat bij de samenwerking tussen kinderopvang en het onderwijs (de scholen) de ruimte / huisvesting het probleem niet is. Het knelpunt is personeel voor kinderopvang.

Behalve periodieke overleggen gaat de wethouder ook bij scholen langs. Hierbij worden onder andere klachten van leerlingen bekeken over bijvoorbeeld de schoonmaak.

De wethouder geeft aan dat het bestuurlijk overleg puur over huisvesting gaat. Het zogenaamde directeurenoverleg is meer gericht op uitvoeringszaken. Hierin komt bijvoorbeeld aan bod dat de gemeente zich druk maakt om verzuim.

Memo

Aan
Sylvana Hoogland

<i>Datum</i>	<i>Ons kenmerk</i>
2 april	
<i>Onderwerp</i>	<i>Behandeld door</i>
Gespreksverslag interview rekenkameronderzoek	Maarten Groenen Vera Kroon

Aanwezig: Hans van Roon, Peter van Wingerden (Rekenkamercommissie Heemstede), Sylvana Hoogland (Gemeente Heemstede) en Maarten Groenen, Thierry van der Weide, Vera Kroon (allen ICSadviseurs)

Inleiding

De Rekenkamercommissie van de gemeente Heemstede heeft ICSadviseurs opdracht verleend om onderzoek uit te voeren naar de onderwijshuisvesting in Heemstede. De hoofdvraag is of de wijze waarop de gemeente Heemstede op dit moment omgaat met de onderwijshuisvesting resulteert in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen. Hiertoe is tevens een aantal deelvragen geformuleerd. In dit gespreksverslag wordt per deelvraag de reactie van de mevrouw Hoogland (hoofd afdeling Welzijnszaken) weergegeven, alsook eventuele aanvullende overige opmerkingen.

Welk beleid ligt er in Heemstede aan de onderwijshuisvesting ten grondslag?

De ambtenaar geeft aan de gemeente de huisvestingsverordening volgt voor wat betreft onderwijshuisvesting. De Heemstedse huisvestingsverordening is overeenkomstig de modelverordening van de VNG. Er is recent een conceptverordening in het OOGO besproken, waarmee de schoolbesturen hebben ingestemd en in april wordt dit in de raad verder besproken.

De ambtenaar geeft aan dat sinds enkele jaren de Brede School ontwikkeling is ingezet en dat er vele activiteiten worden aangeboden. Bij één heeft dit ook geleid tot het honoreren van een aanvraag met betrekking tot de aanpassing van het gebouw. De uitvoering van deze aanpassing wordt in oktober afgerond. Daarnaast wordt bij het bepalen van ruimtebehoefte ook de link gelegd met de Brede School ontwikkeling en de na schoolse opvang. Men heeft geconstateerd dat er over enkele jaren lokalen vrijkomen. Deze lokalen kunnen prima anticiperen op de Brede School ontwikkeling (en de buitenschoolse opvang). Bij de Prinses Beatrixschool is hier op een andere manier op ingespeeld, want daar zit de peuterspeelzaal reeds in de school.

De school vroeg hier een extra lokaal aan en heeft deze extra voorzieningen gekregen. Formeel zou het lokaal dat wordt gebruikt door de peuterspeelzaal hiervoor moeten worden ingezet.

De ambtenaar vindt wel dat nagedacht moet worden over hoe de gemeente schoolgebouwen een bredere invulling kan geven.

In het geval van verbreed gebruik door andere functies in schoolgebouwen stuurt een schoolbestuur een schriftelijke verzoek tot medegebruik. Het onderscheid tussen commerciële activiteiten, als kinderopvang, en niet - commerciële activiteiten als peuterspeelzalen wordt niet gemaakt. De medegebruikers betalen een vergoeding aan de school (huur) voor het gebruik van energie en andere lasten. Medegebruikers betalen dus niet mee aan de kapitaallasten, die de gemeente heeft als eigenaar van het gebouw. De ambtenaar heeft echter enige twijfel of men dit inderdaad niet heeft geregeld en gaat na hoe dit precies geregeld is.

De Brede School ontwikkeling is al in het college als item is opgenomen. In het collegeprogramma is aangegeven dat er 3 brede scholen moeten worden gerealiseerd.

De ambtenaar schets het proces rondom de Brede School ontwikkeling. Heemstede kent geen achterstandswijken. De gemeente heeft voordat er een Brede School notitie is opgesteld aan de schoolbesturen gevraagd of zij geïnteresseerd zijn in de ontwikkeling naar brede school en volgens welk profiel? Op basis hiervan is een enquête gehouden onder de scholen. Daaruit kwam naar voren dat er in eerste instantie vooral behoefte was aan naschoolse activiteiten. Vervolgens zijn we destijds ingehaald door de basisschoolse opvangverplichting (Motie van Aartsen / Bos). Het gekozen beleid van gemeente is gericht op het aanbieden van naschoolse activiteiten én gezondheidsbevordering. Voorbeeldprojecten hiervan zijn een sociale vaardigheidstraining via een zogenaamd vriendenproject en project dat gezonde kantines bevordert. Voor de verbrede naschoolse activiteiten heeft de gemeente aan Sportservice Noord-Holland en aan de Stichting CASCA gevraagd om de vraag en behoefte te inventariseren bij de scholen en gebruikers. Vervolgens hebben zij een aansluitend programma opgesteld en uitgevoerd. De eerste evaluaties zijn geweest. Op basis hiervan is het vervolgprogramma ook weer aangepast. Brede school ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs beperk zich voor de gemeente voornamelijk tot het inzetten van de middelen voor onderwijskundige vernieuwingen. Bij het Heemstede Barger heeft de gemeente echter wel breder gekeken bij de toekenning van de onderwijskundige vernieuwingen, zodat het in een uitbreiding kon worden geïntegreerd.

Worden bij het beleid algemeen aanvaarde moderne uitgangspunten gehanteerd en leidt dit tot een aanvaardbaar niveau van huisvesting van de Heemstedse scholen?

Op basis van (huisvestings)aanvragen maakt de gemeente een inschatting van de kosten bij volledige honorering. Vervolgens wordt er een bekeken welke aanvragen wel of niet worden gehonoreerd.

Bij de beoordeling van de aanvragen gaat er regelmatig iemand van de afdeling bouwzaken de situatie bekijken (tenzij het een simpele aanvraag is). Hierbij wordt tevens gekeken of het schoolbestuur ook aan haar onderhoudsverplichtingen voldoet.

De ambtenaar geeft aan dat gemeente veel oude schoolgebouwen (Amsterdamse school) heeft, die in 1 geval ook monumentaal is. Er is recent overleg geweest over een van de monumentale gebouwen, omdat die door het schoolbestuur niet meer geschikt wordt bevonden voor onderwijs. Die conclusie wordt door de gemeente niet gedeeld. De gemeente wil graag hierover de dialoog aangaan, maar er liggen nog geen concrete voorstellen.

Het is tevens bij de gemeente bekend dat enkele oude gebouwen aanzienlijke exploitatielasten (boven de lumpsumvergoeding) met zich meebrengen, die vooral worden veroorzaakt door hoge energielasten.

De ambtenaar geeft aan dat schoolgebouwen zijn binnen 10 jaar zijn afgeschreven of aan het einde van levensduur zitten. Men heeft echter nog geen beeld of visie over hoe hiermee om te gaan.

Welke maatregelen, waarbij speciaal gedacht wordt aan een Integraal Schoolhuisvestingsplan, kunnen de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen in Heemstede vergroten?

De ambtenaar geeft aan dat er geen actueel (totaal)overzicht is met bijvoorbeeld per school het aantal m² BVO, boekwaarde, bouwjaar en onderhoudslast. De ambtenaar geeft aan graag een dergelijk actueel overzicht te hebben en geeft aan dat dit in gang is gezet.

De gemeente heeft geen intergraal huisvestingsplan. Aanleiding was hier volgens de ambtenaar eigenlijk nooit voor. Er zijn geen nieuwe scholen gebouwd en dat voor de komende jaren ook niet verwacht. De gemeente is wel voornemens om in overeenstemming met de schoolbesturen te komen tot een meerjarenonderhoudsplan. De afdeling Uitvoering heeft de opdracht gekregen om dit op te pakken. De ambtenaar verwacht dat de gemeente en schoolbesturen er wel uitkomen, aangezien er binnen het verzelfstandigde openbaar onderwijs al goed meerjarenonderhoudsplan ligt en de (grote) schoolbesturen deze zaken ook al goed hebben geregeld. Belangrijk voor de gemeente is dat er uniformiteit komt. Als vervolg op dit meerjarenonderhoudsplan zou wellicht een integraal huisvestingsplan kunnen worden opgesteld.

De reden voor meerjarenonderhoudsplan komt ook voort uit de uitkering in het gemeentefonds voor onderwijshuisvesting. De gemeente wil graag weten hoe deze inkomsten zich verhouden ten opzichte van de reserve onderwijshuisvesting, zodat men inzicht heeft in de toekomstige financiële situatie. Vooralsnog blijft de reserve redelijk constant, er gaat evenveel uit als in.

De reserve onderwijshuisvesting bestaat uit 2 onderdelen. Er is een bestemmingsreserve voor kapitaallasten, die ongeveer € 1,1 miljoen bedraagt. Daarnaast is er een bestemmingsreserve voor uitkeringen, die ongeveer van € 550.000,- ton bedraagt. Het afgelopen jaar is er in deze reserve € 200.000,- bijgekomen en € 195.000,- uitgegaan.

De strategische visie op de onderwijssportefeuille bestaat in feite uit het volgen en inspelen op de ontwikkeling van de reserve onderwijshuisvesting.

Men kijkt eigenlijk alleen naar de verandering van het saldo van het fonds en hierbij vooral naar de bestemmingsreserve voor kapitaallasten. De gemeente verwacht geen grote investeringen (nieuwbouw / uitbreidingen) en dus kapitaallasten. Dit ondanks dat er scholen zijn die misschien boekhoudkundig (nagenoeg volledig) zijn afgeschreven.

De ambtenaar geeft aan dat men op basis van de leerlingprognoses redelijk in beeld heeft wat de te verwachten uitgaven zijn (voor eventuele uitbreidingen). Op basis van de leerlingprognoses wordt voor een aantal scholen een daling van het aantal leerlingen verwacht. Deze daling is ook niet zodanig groot dat de gemeente scholen wil afstoten. Er is één school die in de buurt dreigt komen van de opheffingsnorm. De ambtenaar geeft aan dat deze school eigenlijk gewoon te klein is om als zelfstandige groot te blijven bestaan. Het is volgens de ambtenaar geen goed idee om school onder te brengen in het nabijgelegen schoolgebouw. Je blijft dan dezelfde houden, want de school blijft op zich te klein. Wellicht dat hierover de komende jaren iets besloten moet worden.

Zijn er indicaties te geven voor de mate van (on)tevredenheid bij diverse betrokken partijen?

Het OOGO overleg vindt plaats 4 á 5 keer per jaar. Daarnaast is de ambtenaar regelmatig aanwezig bij het directeurenoverleg. Verder zijn er andere overleggen zijn meer gerelateerd aan het jeugdbeleid. Ook komen er verzoeken van scholen of wij willen aanschuiven bij hun overleg. Tenslotte is er nog contact over de (huisvesting)aanvragen die zijn doen.

De ambtenaar is niet bij de meeste overleggen en contactmomenten betrokken, maar heeft het idee dat de relatie tussen de gemeente en schoolbesturen prima is.

Sluit het gevoerde beleid aan op de Nederlandse wet - en regelgeving?

De ambtenaar geeft aan de gemeente de huisvestingsverordening volgt voor wat betreft onderwijshuisvesting. De Heemsteedse huisvestingsverordening is grotendeels overeenkomstig de modelverordening van de VNG.

De scholen dienen hun (huisvestings)aanvraag voor 1 april in, normaliter is dit voor 1 februari. De afdeling levert vervolgens de informatie voor de begroting voor het jaar daarna aan in de maand mei.

Memo

Aan
Jan Duizer

Datum
31 maart 2009
Onderwerp
Gespreksverslag interview rekenkameronderzoek

Ons kenmerk
940015/20090331LvK04
Behandeld door
Maarten Groenen
Lindy van Kolfschoten

Aanwezig: Greetje van Ierschoot (Rekenkamercommissie Heemstede), Jan Duizer (Senior beleidsmedewerker, afdeling Welzijnszaken, gemeente Heemstede) en Maarten Groenen, Thierry van der Weide, Lindy van Kolfschoten (allen ICSadviseurs).

Inleiding

De Rekenkamercommissie van de gemeente Heemstede heeft ICSadviseurs opdracht verleend om onderzoek uit te voeren naar de onderwijshuisvesting in Heemstede. De hoofdvraag is of de wijze waarop de gemeente Heemstede op dit moment omgaat met de onderwijshuisvesting resulteert in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen. Hiertoe is tevens een aantal deelvragen geformuleerd. In dit gespreksverslag wordt per deelvraag de reactie van de heer Duizer (senior beleidsmedewerker, afdeling Welzijnszaken) weergegeven, alsook eventuele aanvullende overige opmerkingen.

Welk beleid ligt er in Heemstede aan de onderwijshuisvesting ten grondslag?

De ambtenaar geeft aan dat de gemeente moet voldoen aan zorgplicht en met name het onderhoudsaspect. Daarnaast laten de prognoses zien dat het aantal leerlingen daalt en er geen nieuwe (aanvullende) huisvesting nodig is de komende jaren. De leerlingprognoses worden in het OOGO besproken. De ambtenaar geeft tevens aan zich met name bezig te houden met de huisvestingsverordening en niet met het overige onderwijsbeleid.

Worden bij het beleid algemeen aanvaarde moderne uitgangspunten gehanteerd en leidt dit tot een aanvaardbaar niveau van huisvesting van de Heemstedse scholen?

De gemeente Heemstede beschikt over een (geoormerkte) reserve onderwijshuisvesting, waaruit het groot onderhoud wordt bekostigd. In deze reserve wordt er onderscheid gemaakt tussen uitgaven onder de € 50.000,- , die eenmalig worden afgeboekt, en uitgaven boven de € 50.000,- waarvoor de kapitaallasten jaarlijks worden afgeboekt.

Welke maatregelen, waarbij speciaal gedacht wordt aan een Integraal Schoolhuisvestingsplan, kunnen de effectiviteit en efficiency van de inzet van middelen voor de huisvesting van scholen in Heemstede vergroten?

De ambtenaar is bezig met het opzetten van een meerjarenonderhoudsplan voor alle scholen (van het primair onderwijs). Het doel hiervan is om samen met de schoolbesturen te kijken naar een gezamenlijk plan met betrekking tot het onderhoud, wat tevens aan de begroting en het programma onderwijshuisvesting is gekoppeld. De ambtenaar hoopt dit jaar met een voorstel naar de gemeenteraad (en schoolbesturen) te komen. In het verleden is er een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. De ambtenaar geeft aan dat er vooralsnog veel aanvragen (voor onderhoud) van scholen binnenkomen en dat de gemeente hier geen grip op heeft.

De ambtenaar geeft aan dat er een beeld is van de ruimtebehoefte per school, waarbij ook zaken als de brede school vorming zijn betrokken.

De ambtenaar geeft aan dat bij hem niet bekend is hoeveel middelen de gemeente jaarlijks (ongeoormerkt) in het Gemeentefonds ontvangt ten behoeve van onderwijshuisvesting.

De ambtenaar geeft aan dat peuterspeelzalen / BSO / NSO (Les Petits / CASCA) ruimtes huren (bij de schoolbesturen). In veel gevallen er is in het verleden een vooruitziende blik geweest en zijn er destijds al bij veel scholen extra (losse permanente) ruimtes voor NSO gebouwd. Deze ruimtes worden rechtstreeks door de gemeente verhuurd aan CASCA.

De precieze details over de overige huurovereenkomsten zijn onbekend. Er is geen beleid rondom dergelijke huurovereenkomsten bekend.

De ambtenaar geeft aan dat er naar verwachting de komende jaren niet meer nieuw gebouwd gaat worden. De huisvesting van de Voorwegschool levert problemen op vanwege haar monumentale status. Het schoolbestuur streeft ernaar een deel bij te bouwen en het oude gedeelte andere bestemming geven (onderwijs in nieuwe deel).

De ambtenaar geeft aan geen vaste procedures en beleid te hebben rondom monumentale schoolgebouwen.

De ambtenaar geeft aan dat er geen actueel overzicht bestaat van alle scholen met daarin vermeld de omvang, het bouwjaar en de boekwaarde. Onderzoekers hebben verzocht een dergelijk overzicht aan te leveren. In het kader van wijziging van huisvestingsverordening worden metingen uitgevoerd om het aantal m² vast te leggen (in plaats van groepen).

Deze vraag is bij de afdeling bouwkunde neergelegd.

Zijn er indicaties te geven voor de mate van (on)tevredenheid bij diverse betrokken partijen?

De ambtenaar geeft aan hij weinig contact heeft met schoolbesturen. Het contact dat er is, is naar zijn mening wel professioneel. Het contact dat er is, gaat voornamelijk over aanvragen.

Naar verwachting zal voor 2010 een groter aantal aanvragen moeten worden afgewezen omdat deze niet voldoen aan de in de huisvesting gestelde criteria en zal het contact wellicht wat stroever gaan.

Het nieuwe gedeelte van de Crayenesterschool (openbare school) is door de gemeente gerealiseerd. Dit is een moeilijk traject geweest met veel bezwaren vanuit de buurt. De rollen liepen door elkaar heen. Het schoolbestuur was blij dat de gemeente hierbij het bouwheerschap en de regie op zich heeft genomen.

Sluit het gevoerde beleid aan op de Nederlandse wet - en regelgeving?

Het college van b&w heeft een voorstel gedaan aan de raad (per 1 mei) voor een vernieuwde verordening, waarin de wijzingen van VNG worden overgenomen. De nieuwe wijze van behoeftebepaling (van groep naar m² BVO) wordt ook overgenomen.

Aanvragen voor het programma onderwijshuisvesting kunnen door het schoolbestuur worden ingediend tot 1 april in plaats van 1 februari zoals genoemd in de modelverordening.

De ambtenaar geeft aan dat de middelen voor onderwijskundige vernieuwingen niet zonder meer ter beschikking zijn gesteld. De gemeente wijkt hierbij dus af van het advies van VNG. De gemeente Heemstede heeft een lager bedrag per m² / klas beschikbaar gesteld.

Inmiddels hebben alle scholen de onderwijskundige vernieuwing toegekend gekregen. Niet alle scholen hebben dat gelijktijdig gedaan en niet alle scholen hebben al verbouwd / vernieuwd.

Memo

Aan
Rob Petersen

Datum
31 maart 2009
Onderwerp
Gespreksverslag interview rekenkameronderzoek

Ons kenmerk
940015/20090331LvK05
Behandeld door
Maarten Groenen
Lindy van Kolfshoten

Aanwezig: Greetje van Ierschoot (Rekenkamercommissie Heemstede), Rob Petersen (algemeen directeur Stichting Openbaar Primair Onderwijs Zuid - Kennemerland) en Maarten Groenen, Thierry van der Weide, Lindy van Kolfshoten (allen ICSadviseurs)

Inleiding

De Rekenkamercommissie van de gemeente Heemstede heeft ICSadviseurs opdracht verleend om onderzoek uit te voeren naar de onderwijshuisvesting in Heemstede. Hoofdvraag is of de wijze waarop de gemeente Heemstede op dit moment omgaat met de onderwijshuisvesting resulteert in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen. Hiertoe is tevens een aantal deelvragen geformuleerd. ICSadviseurs heeft vervolgens ter voorbereiding voorafgaand aan het interview een vragenlijst gestuurd naar de schoolbesturen. In dit gespreksverslag wordt per vraag (uit de vragenlijst) de reactie van de heer Petersen weergegeven, alsook aanvullende overige opmerkingen.

**Bent u op de hoogte van het beleid van de gemeente ten aanzien van onderwijshuisvesting?
Zo ja, wat vindt u daarvan?**

Het bestuur is bekend met het beleid van gemeente, alsook met de notitie over de brede school. De scholen zijn hierbij vanaf de zijlijn betrokken geweest.

De gemeente maakt een terugtrekkende beweging met betrekking tot de realisatie van brede scholen. Inzet in formatie is slechts € 4000,- per school. Deze (beperkte) inzet van formatie is in het OOGO met de wethouder besproken. De leegstaande ruimten (van de Voorwegschool) worden verhuurd voor buitenschoolse opvang. Het schoolbestuur heeft toestemming van de gemeente voor het verhuren van deze ruimten.

Welke maatregelen zou de gemeente in het algemeen moeten nemen om de algehele onderwijshuisvesting van de scholen in de gemeente te kunnen verbeteren?

Voor met name de Voorwegschool zou het bestuur van STOPOZ in aanmerking willen komen voor vervangende nieuwbouw of grootschalige renovatie om het gebouw weer geschikt te maken voor hedendaags onderwijs.

Een integraal huisvestingsplan zou, als iedereen z'n verantwoordelijkheid neemt, de kwaliteit van de scholen ten goede komen. In de brede school zou meer geïnvesteerd kunnen worden. Er is eerder groei dan leegstand. Gezien over tien jaar is er afvlakking.

De gemeente zou in dit opzicht meer leidend moeten zijn dan de school. De school is echter in de praktijk meer regiehouder, maar zou dat niet moeten zijn.

De gemeente zou (mede) naar schaaloplossingen moeten zoeken. Hierbij moet worden gedacht aan een gezamenlijk Meerjarenonderhoudsplan maar ook aan een gezamenlijke inkoop van bijvoorbeeld energie, dit laatste wel in overleg met het schoolbestuur.

Bent u tevreden over de (technische / functionele) staat van uw onderwijsgebouwen?

De quick scan van de technische staat van de onderwijsgebouwen door de gemeente in 2006 gaf een ander beeld dan eigen scan door het schoolbestuur met betrekking tot de staat van de gebouwen. Deze verschillen zijn besproken en opgelost middels een extra vergoeding van de gemeente aan het schoolbestuur voor achterstallig onderhoud. Het schoolbestuur is te spreken over snelle en correcte afhandeling hiervan door de gemeente.

STOPOZ komt nog steeds te kort met betrekking tot de exploitatie (waaronder het onderhoud).

De gemeente zou meer verantwoording moeten nemen in de tekortkoming in de huisvesting. Huisvesting van kinderen is een gezamenlijke zorg en verantwoordelijkheid van de gemeente en de schoolbesturen. Onderwijs heeft hoge prioriteit, daarom zou de gemeente meer verantwoording moeten nemen.

STOPOZ is niet van mening dat de gemeente Heemstede een goede oppasser is geweest voor de huisvesting in de periode dat zij daar voor verantwoordelijk was. Het gebouw aan de Voorweg kent bijvoorbeeld slechte isolatie. Als er daar vergaderd wordt, voel je de wind langs je schouders waaien.

Zijn er recent (laatste 5 jaar) aanpassingen geweest aan een van uw onderwijsgebouwen? Zo ja, welke waren dat en hoe was de samenwerking met de gemeente hierbij?

Aan de Crayenester- en Voorwegschool hebben recent de volgende aanpassingen plaats gevonden:

Crayenesterschool: uitbreiding speellokaal/aula met diverse kantoorruimten (IB, RT) en momenteel in uitvoering vervangende nieuwbouw onderbouw lokalen. Lokaalkozijnen vervangen (aluminium met isolatieglas). Verder zal dit jaar een zolderlokaal worden aangepakt door het plaatsen van een dakkapel.
Voorwegschool: zolder geheel geïsoleerd en gedeeltelijk bevloerd.

Voor beide scholen geldt dat de samenwerking met de gemeente Heemstede goed is verlopen.

Verwacht u de komende jaren aanpassingen aan uw gebouwen te moeten doen, vanwege de staat, veranderend leerlingenaantal, verbrede activiteiten of een andere oorzaak? Zo ja, welke aanpassingen zullen dat naar verwachting zijn en welke rol verwacht u hierbij van de gemeente?

De heer Petersen verwacht de komende jaren de volgende aanpassingen aan de gebouwen te moeten doen:

Crayenesterschool: intern opknappen van de oudbouw: binnenaafwerking (schilder- en sauswerk, plafonds, verlichting, vloerbedekking) en toiletrenovaties.
Voorwegschool: aanpassen buitenkozijnen (isolatieglas en verbeteren ventilatie) onderwijskundige vernieuwingen (IB, RT ruimten) teamkamer, directie- en administratie ruimte. Binnenaafwerking (schilder- en sauswerk, plafonds, verlichting, vloerbedekking) en toiletrenovaties. Diverse aanpassingen onderbouwlokalen (vijf lokalen semipermanente bouw)

Wat betreft het aantal leerlingen wordt verwacht dat voor de Crayenesterschool het aantal leerlingen constant blijft en het aantal leerlingen voor de Voorwegschool zal dalen. Vooralsnog is er geen last van terugloop.

Zijn er andere zaken die u namens het schoolbestuur wilt meegeven?

Er zijn problemen geweest met de Crayenesterschool (uit 1937). Huisvesting heeft daar lang op zich laten wachten in verband met juridische procedures met omwonenden.

Het bestuur vindt dat de dependance van de Crayenester de naam van dependance niet verdient en dat de huisvesting daar ver onder de maat is. Er zijn geen bijruimten, slechte riolering, smalle gangen, te volle klassen (25/28 leerlingen) en smalle trappen etc.

Onderzoekers vragen waarom er niet voor gekozen wordt om de onderbouw in dat gebouw te plaatsen. De heer Petersen geeft aan dat trappen voor de "kleintjes" niet handig zijn en is het voor velen ver fietsen.

De heer Petersen geeft aan geen fusie tussen schoolbesturen te verwachten, hoewel er veel éénpitters zijn die meer risico lopen met de lumpsumbekostiging. De heer Petersen wenst duidelijke afspraken met de gemeente met betrekking tot de beheerders en de rol hierin door het schoolbestuur. Daarnaast zijn er problemen geweest met het contracteren van alarmeringssystemen. De alarmeringssystemen worden door het schoolbestuur zelf geregeld en hoeft dus niet via ADT, waarmee problemen waren.

Memo

Aan
Frans Smelt

Datum
31 maart 2009
Onderwerp
Gespreksverslag interview rekenkameronderzoek

Ons kenmerk
940015/20090331LvK06
Behandeld door
Maarten Groenen
Lindy van Kolfschoten

Aanwezig: Greetje van Ierschot (Rekenkamercommissie Heemstede), Frans Smelt (directeur Haemstede - Barger) en Maarten Groenen, Thierry van der Weide, Lindy van Kolfschoten (allen ICSadviseurs)

Inleiding

De Rekenkamercommissie van de gemeente Heemstede heeft ICSadviseurs opdracht verleend om onderzoek uit te voeren naar de onderwijshuisvesting in Heemstede. Hoofdvraag is of de wijze waarop de gemeente Heemstede op dit moment omgaat met de onderwijshuisvesting resulteert in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen. Hiertoe is tevens een aantal deelvragen geformuleerd. ICSadviseurs heeft vervolgens ter voorbereiding voorafgaand aan het interview een vragenlijst gestuurd naar de schoolbesturen. In dit gespreksverslag wordt per vraag (uit de vragenlijst) de reactie van de heer Smelt weergegeven, alsook aanvullende overige opmerkingen.

**Bent u op de hoogte van het beleid van de gemeente ten aanzien van onderwijshuisvesting?
Zo ja, wat vindt u daarvan?**

De heer Smelt is op de hoogte van het beleid van de gemeente t.a.v. onderwijshuisvesting, maar niet in detail. In het verleden was er periodiek overleg met de wethouder en de betrokken ambtenaren, waarbij zowel de schoolleiders van het primair als voortgezet onderwijs aanwezig waren. Dit overleg vond plaats rond de vaststelling van het Plan van Huisvesting. Sinds enkele jaren ontvangt de heer Smelt dit plan niet meer (vanaf 2007), mogelijk omdat het voortgezet onderwijs nauwelijks meer een beroep kan doen op middelen van de gemeente in het kader van voorzieningen en groot onderhoud. Dat kan incidenteel nog wel in de zin van uitbreiding of onderwijskundige vernieuwingen.

Welke maatregelen zou de gemeente in het algemeen moeten nemen om de algehele onderwijshuisvesting van de scholen in de gemeente te kunnen verbeteren?

-

Bent u tevreden over de (technische / functionele) staat van uw onderwijsgebouwen?

De heer Smelt is in het algemeen gesproken tevreden over de technische staat van het gebouw van zijn school, met uitzondering van het complete dak, dat dateert uit de jaren 1955 en 1956, en dat geheel vervangen moet worden voor rekening van de school. Daarbij zal isolatie uit het oogpunt van besparing op energie prioriteit krijgen. Voorts geeft het binnenklimaat grote zorg. Té warm, té koud en een ongezonde atmosfeer; grote klassen in kleine lokalen zorgen niet voor een optimaal klimaat.

Zijn er recent (laatste 5 jaar) aanpassingen geweest aan een van uw onderwijsgebouwen? Zo ja, welke waren dat en hoe was de samenwerking met de gemeente hierbij?

Drie jaar geleden is er een nieuwe vleugel gebouwd, bekostigd door de gemeente. Tegelijkertijd zijn er toen extra maatregelen genomen in het bestaande gebouw. De samenwerking met de gemeente was daarbij uitstekend.

Verwacht u de komende jaren aanpassingen aan uw gebouwen te moeten doen, vanwege de staat, veranderend leerlingenaantal, verbrede activiteiten of een andere oorzaak? Zo ja, welke aanpassingen zullen dat naar verwachting zijn en welke rol verwacht u hierbij van de gemeente?

Momenteel wordt er een nieuwe opbouw (ca. 120 m²) gerealiseerd (een "kunstvleugel") die door het eigen schoolbestuur betaald wordt. Parallel daaraan wordt een deel van het platte dak van de aula verhoogd om toneelverlichting en geluidsvoorzieningen een plaats te geven. Dit wordt, evenals de realisatie van een spreekkamer, betaald uit het budget dat de gemeente voor onderwijskundige vernieuwingen beschikbaar stelt. De overige middelen voor onderwijskundige vernieuwingen zijn ingezet bij een nieuwbouwproject drie jaar geleden.

De school heeft doorgaans een stabiel leerlingenaantal, dus er worden geen nieuwe bouwactiviteiten verwacht op grond van de groei van het leerlingenaantal.

Al zou het schoolbestuur meer willen doen aan het gebouw en het kunnen bekostigen, de beperkingen door het gebouw zijn erg groot. Het gebouw is niet flexibel en dit kan ook nauwelijks worden aangepast.

In het kader van de brede school gedachte heeft de wethouder geopperd de aula beschikbaar te stellen voor jongeren, op het moment dat er geen lessen zijn. Als men dat doet, moet het goed aangepakt worden, bijvoorbeeld met toezicht en samenwerking met buurtorganisatie.

Het moet geen hangplaats worden voor verdwaalde jongeren. Op dit moment wil Haemstede-Barger eerst het “eigen” onderwijs in orde hebben. Er is nog geen concreet plan uitgedacht om dit met de gemeente te bespreken.

Zijn er andere zaken die u namens het schoolbestuur wilt meegeven?

Voorheen was er periodiek overleg met wethouder, schoolleiders en bestuursleden van basis- en voortgezet onderwijs. Die overleggen zijn al aantal jaren niet geweest. Op het gebied van onderwijsontwikkeling zouden die overleggen wel weer goed zijn.

De mogelijkheden van het gebouw zijn uitgeput en een andere locatie lijkt niet verstandig. De school ligt aan de Noordkant van Heemstede en dat is weer gunstig voor de vele leerlingen die uit Haarlem komen. Het bestemmingsplan is beperkt tot hoe het gebouw nu is. Mocht het bestemmingsplan aangepast moeten worden dan is er medewerking van de gemeente nodig.

De materiële vergoeding van het Rijk is niet voldoende om het pand te onderhouden en in stand te houden. Verder heeft Haemstede-Barger een meerjarenonderhoudsplan. Alle scholen binnen de Stichting Iris, waaronder Haemstede-Barger valt, zijn ondergebracht bij hetzelfde onderhoudsbureau. Haemstede-Barger zit echter nog bij een ander kantoor, waardoor het bestaande contract wijkt af van de rest. Het is de bedoeling dat Haemstede-Barger in de toekomst bij hetzelfde onderhoudsbureau komt.

Memo

Aan
Hans Zoutendijk

Datum
2 april 2009
Onderwerp
Gespreksverslag interview rekenkameronderzoek

Ons kenmerk
940015/20090402Bb26
Behandeld door
Maarten Groenen
Lindy van Kolfshoten

Aanwezigen: Greetje van Ierschot en Peter van Wingerden (Rekenkamercommissie Heemstede), Hans Zoutendijk (Stafdirecteur Salomo) en Maarten Groenen, Thierry van der Weide, Lindy van Kolfshoten (allen ICSadviseurs).

Inleiding

De Rekenkamercommissie van de gemeente Heemstede heeft ICSadviseurs opdracht verleend om onderzoek uit te voeren naar de onderwijshuisvesting in Heemstede. Hoofdvraag is of de wijze waarop de gemeente Heemstede op dit moment omgaat met de onderwijshuisvesting resulteert in de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen. Hiertoe is tevens een aantal deelvragen geformuleerd. ICSadviseurs heeft vervolgens ter voorbereiding voorafgaand aan het interview een vragenlijst gestuurd naar de schoolbesturen. In dit gespreksverslag wordt per vraag (uit de vragenlijst) de reactie van de heer Zoutendijk weergegeven, alsook aanvullende overige opmerkingen.

**Bent u op de hoogte van het beleid van de gemeente ten aanzien van onderwijshuisvesting?
Zo ja, wat vindt u daarvan?**

Salomo is op de hoogte van het beleid van de gemeente ten aanzien van onderwijshuisvesting. Er is veel contact met de gemeente Heemstede over onderwijshuisvesting. Onderwijshuisvesting is een onderwerp dat erg in beweging is. Schoolbesturen zitten op het scharnierpunt tussen landelijke onderzoeken, regionale fusies en het gemeentelijk beleid. Integraal huisvestingsbeleid is er in de gemeente Heemstede nog niet en voorheen werd het onderwijshuisvestingsbeleid strikt uitgevoerd conform de verordening. Er moet in Heemstede nog een slag richting een verbrede en integrale benadering worden gemaakt. Voor kinderopvang en maatschappelijke opvang moet bijvoorbeeld nog beleid ontwikkeld worden (mede in relatie tot onderwijs).

De heer Zoutendijk geeft aan dat Salomo als het ware wordt gedwongen om brede scholen te ontwikkelen.

Salomo krijgt vragen die gaan over peuterwerk, naschoolse opvang, tussenschoolse opvang en diverse naschoolse activiteiten. De vraag komt enerzijds voort uit de gebruikers, maar anderzijds speelt ook de positioneringsgedachte van de schoolbesturen een rol. Ouders vragen nadrukkelijk om extra activiteiten en extra betrokkenheid van de school. Het schoolbestuur zoekt hierbij naar allerlei partners die deze vraag mede kunnen beantwoorden. De heer Zoutendijk geeft aan dat op bestuurlijk niveau vermeden moet worden dat er concurrentie ontstaat met betrekking tot verbrede activiteiten.

Daarnaast geeft De heer Zoutendijk aan dat er behoefte is aan integraliteit tussen beleid voor huisvesting en beleid voor verbrede activiteiten. Er worden gelden beschikbaar gesteld voor met name de inzet van mensen bij verbrede activiteiten. Het schoolbestuur heeft hiertoe contact met de organisaties CASCA en Les Petites. De heer Zoutendijk geeft aan dat schoolbesturen vaak geconfronteerd worden met prachtige plannen, maar dat in de startperiode de plannen gedeeltelijk gesubsidieerd worden en na een aantal jaar de kosten voor de plannen voor rekening van de school komen.

Welke maatregelen zou de gemeente in het algemeen moeten nemen om de algehele onderwijshuisvesting van de scholen in de gemeente te kunnen verbeteren?

De heer Zoutendijk acht het van belang dat je als schoolbestuur en gemeente tot één beeld en inzicht komt over staat van een schoolgebouw en welk onderhoud daarbij noodzakelijk is voor de toekomst. Op dit moment ontbreekt een dergelijk gezamenlijk beeld en inzicht.

Verder zou het beleid ten aanzien van onderwijshuisvesting breder moeten worden getrokken, ook in de richting van opvang en peuterspeelzalen. Een breed pakket is gewenst (van vroeg tot laat) en deze behoefte is er bij de gebruikers en de gemeente.

Het onderhoud moet gedaan worden met te weinig geld. De heer Zoutendijk geeft aan dat men zo'n 25% - 30% tekort komt ten opzichte van het meerjarenonderhoudsplan. Vanuit het Rijk wordt de exploitatiebijdrage niet bijgesteld, terwijl er extra eisen gesteld worden tegenwoordig (Bijvoorbeeld: ventilatiemaatregelen en het binnenklimaat). Dit probleem bestaat volgens de heer Zoutendijk bij ieder schoolbestuur. Echter onderwijshuisvesting blijft een gezamenlijke zorg en verantwoordelijkheid van schoolbesturen en gemeente. Onderzoekers vragen of de heer Zoutendijk vindt dat de gemeente hierbij een actievere rol moet spelen. De heer Zoutendijk geeft aan dat dit het geval is bij met name oude gebouwen, die veel voorkomen in Heemstede. De gemeente weet heel goed dat ze met museaal vastgoed te maken heeft, maar er is geen beweging richting de schoolbesturen om in gesprek te gaan over de onderhoudskosten.

Bent u tevreden over de (technische / functionele) staat van uw onderwijsgebouwen?

De heer Zoutendijk geeft aan dat de kwaliteit van de schoolgebouwen niet minder is dan het zou moeten zijn. Dit is getoetst door het bureau ASSET bij alle scholen; ook in Bloemendaal, Haarlem en Bennebroek. Per school zijn hiertoe meerjarenonderhoudsplannen opgesteld, waaruit blijkt dat de scholen goed zijn onderhouden. Toch bestempelt de heer Zoutendijk de schoolgebouwen als schraal. Dit zie je bijvoorbeeld terug in schilderwerk, maar ook in het feit dat je belangrijke elementen niet kunt onderhouden of vervangen.

Zijn er recent (laatste 5 jaar) aanpassingen geweest aan een van uw onderwijsgebouwen? Zo ja, welke waren dat en hoe was de samenwerking met de gemeente hierbij?

De heer Zoutendijk geeft aan dat voor de aanpassingen aan de gebouwen weinig geld beschikbaar is. Wel zijn 2 à 3 jaar geleden de gelden voor onderwijskundige vernieuwing beschikbaar gesteld. Alle scholen hebben hierdoor voorzieningen kunnen treffen. Bij de Nicolaas Beetsschool is een nieuw computerlokaal gerealiseerd. Bij de Prinses Beatrixschool zijn werkplekken rondom ICT gerealiseerd. Voor grote onderwijs- en huisvestingsoperaties zijn er helaas te weinig middelen of budget beschikbaar. Het blijft vooral nog bij kleinschalige veranderingen.

Verwacht u de komende jaren aanpassingen aan uw gebouwen te moeten doen, vanwege de staat, veranderend leerlingenaantal, verbrede activiteiten of een andere oorzaak? Zo ja, welke aanpassingen zullen dat naar verwachting zijn en welke rol verwacht u hierbij van de gemeente?

De heer Zoutendijk geeft aan dat er veel vraag is naar de scholen van Salomo. Met name bij de Prinses Beatrixschool en Nicolaas Beetsschool is de groei gestaag. De Prinses Beatrix school heeft een groep extra ten opzichte van vorig jaar. Het is de verwachting dat er nog een groep bij moet komen, hetzelfde geldt voor de Nicolaas Beetsschool. De gemeente anticipeert hierop in de zin van huisvesting heel ad hoc. Er wordt wel een prognose gebruikt, maar de werkelijkheid blijkt altijd anders dan de prognose.

Zijn er andere zaken die u namens het schoolbestuur wilt meegeven?

De relatie met de gemeente wordt als goed ervaren. Er wordt geluisterd en meegedacht met Salomo. Het enige waarover het schoolbestuur ontevreden is, is (de invoering van) het nieuwe alarmeringssysteem. De gemeente besluit zonder overleg welk bedrijf daarvoor in de arm wordt genomen. Het schoolbestuur wordt hier opeens mee geconfronteerd. Salomo had hierbij overleg gewenst.

In de Beatrixschool wordt naast peuterspeelzaalwerk ook naschoolse opvang aangeboden. Wanneer hiervoor ruimte wordt verhuurd, moet dat bij de gemeente gevraagd worden. In de praktijk is dat volgens de heer Zoutendijk nauwelijks aan de orde. Aanpassingen aan de ruimten worden door de gebruiker gefinancierd. Wanneer er sprake is van andere partijen die gebruik willen maken van bepaalde ruimten dan worden die ruimten gehuurd bij het schoolbestuur. De heer Zoutendijk zou het wenselijk vinden als al deze organisaties onder één organisatie worden ondergebracht. Als er namelijk gesproken wordt over de brede school en de ontwikkeling hiervan samen met andere partners dan is het van belang om een goede partij tegenover je te hebben waarmee afspraken gemaakt kunnen worden. In de praktijk blijkt dat er veel verschillende kleinere partijtjes ontstaan en dat zorgt voor veel ruis op de lijn. Grotere organisaties hebben een duidelijke visie over hoe het zou moeten. Les Petites (voor kinderopvang) en CASCA (voor welzijn) voldoen hieraan.